

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra psychologie

Bakalářská práce

Integrace Italů v České republice

Kateřina Kasalická

© 2020 ČZU v Praze

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Kateřina Kasalická

Hospodářská politika a správa
Hospodářská a kulturní studia

Název práce

Integrace Italů v České republice

Název anglicky

Integration of Italians in the Czech Republic

Cíle práce

Hlavním cílem práce je dát na základě vlastního výzkumu a sekundárních údajů v relevantní literatuře odpověď na výzkumnou otázku a podotázky:

Jaké jsou důvody imigrace Italů do České republiky?

Jaký je integrační proces Italů v České republice?

Jaká je míra úspěšnosti integrace Italů do české společnosti?

Jak česká společnost vnímá úspěšnost integrace Italů?

Jaké faktory ovlivňují míru asimilace Italů?

Metodika

Práce bude vycházet především z dotazníkového šetření a rozhovorů s respondenty. Získané údaje nastíní aktuální situaci a případné nedostatky ohledně integrace a asimilace Italů do české společnosti.

Doporučený rozsah práce

cca 50 stran

Klíčová slova

integrace, Italové, asimilace, Česká republika, imigrace

Doporučené zdroje informací

DRBOHLAV, D. *Migrace a (i)migranti v Česku : kdo jsme, odkud přicházíme, kam jdeme?*. Praha: Sociologické nakladatelství (SLON), 2010. ISBN 978-80-7419-039-1.

KOLDINSKÁ, Kristina, Harald Christian SCHEU a Martin ŠTEFKO, ed. *Sociální integrace cizinců*. Praha: Auditorium, 2016. ISBN 978-80-87284-60-5

RÁKOCZYOVÁ, Miroslava, Robert TRBOLA a Ondřej HOFÍREK. *Sociální integrace přistěhovalců v České republice*. Praha: Sociologické nakladatelství (SLON), 2009. Studie (Sociologické nakladatelství). ISBN 978-80-7419-023-0.

RÁKOCZYOVÁ, M. – TRBOLA, R. *Institucionální podmínky sociální integrace cizinců v ČR. I, Integrační politika*. Brno: Barrister & Principal, 2011. ISBN 978-80-87474-19-8.

TRBOLA, R. – RÁKOCZYOVÁ, M. *Institucionální podmínky sociální integrace cizinců v ČR. II, Role zaměstnání a vybraných institucí v procesu integrace*. Brno: Barrister & Principal, 2011. ISBN 978-80-87474-20-4.

Předběžný termín obhajoby

2019/20 LS – PEF

Vedoucí práce

doc. PhDr. Ing. Petr Kokaisl, Ph.D., prof.h.c.

Garantující pracoviště

Katedra psychologie

Elektronicky schváleno dne 17. 2. 2020

PhDr. Pavla Rymešová, Ph.D.

Vedoucí katedry

Elektronicky schváleno dne 18. 2. 2020

Ing. Martin Pelikán, Ph.D.

Děkan

V Praze dne 20. 03. 2020

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že svou bakalářskou práci „Integrace Italů v České republice“ jsem vypracovala samostatně pod vedením vedoucího bakalářské práce a s použitím odborné literatury a dalších informačních zdrojů, které jsou citovány v práci a uvedeny v seznamu literatury na konci práce. Jako autorka uvedené bakalářské práce dále prohlašuji, že jsem v souvislosti s jejím vytvořením neporušila autorská práva třetích osob.

V Praze dne 20. března 2020

Poděkování

Ráda bych touto cestou poděkovala svému vedoucímu bakalářské práce panu docentovi PhDr. Ing. Petrovi Kokaislovi, Ph.D., prof.h.c. za odborné vedení, připomínky a rady. Ráda bych také poděkovala svým informátorům za jejich čas a ochotu spolupracovat na výzkumu. V neposlední řadě děkuji korektorce a všem svým blízkým za psychickou podporu a pomoc.

Integrace Italů v České republice

Abstrakt

Práce chce přiblížit Italy žijící v České republice a jejich integraci do české společnosti. První část práce se zabývá teoriemi migrace a integrace. Cílem praktické části je osvětlit proces a míru integrace Italů. Druhá část práce je uvedena kapitolou o historii italské emigrace a aktuálních statistických údajích o počtech Italů žijících v zahraničí. Bakalářská práce využívá kvantitativního výzkumu v podobě dvou dotazníkových šetření, a to mezi Italy žijícími v České republice a mezi Čechy, kteří takové Italy znají, a také kvalitativního výzkumu ve formě polostrukturovaných rozhovorů se třemi Italy, kteří doplňují a vysvětlují analýzu dat z dotazníků. Analýza dat je řazena do okruhů, jako jsou důvody stěhování, integrace do české společnosti, italská komunita a vztah Italů a Čechů, hodnocení aspektů života v České republice a Itálii a možnost reemigrace. Závěr práce ukazuje na znalost českého jazyka jako na nejdůležitější faktor v procesu integrace ovlivňující míru asimilace.

Klíčová slova: integrace, Italové, asimilace, Česká republika, imigrace

Integration of Italians in the Czech Republic

Abstract

The work aims to bring the Italians living in the Czech Republic closer and their integration into Czech society. The first part deals with the theories of migration and integration. The aim of the practical part is to explain the process and the degree of integration of Italians. The second part of the work begins with the chapter on the history of Italian emigration and current statistical data on the numbers of Italians living abroad. The bachelor thesis uses a quantitative research in the form of two questionnaire surveys, both among Italians living in the Czech Republic and among Czechs who know such Italians, and a qualitative research in the form of semi-structured interviews with three Italians who supplement and explain the analysis of the questionnaire data. The data analysis is classified into areas such as reasons for immigration, integration into the Czech society, the Italian community and the relationship between Italians and Czechs, evaluation of aspects of life in the Czech Republic and Italy and the possibility of re-emigration. The conclusion of the thesis shows the knowledge of the Czech language as the most important factor in the integration process affecting the degree of assimilation.

Keywords: integration, Italians, assimilation, Czech Republic, immigration

1. Úvod a cíl práce

Svět je dnes jako vesnice. Lidé různých národů, kultur či vyznání jsou v neustálém pohybu a učí se společně žít. Všichni tvoříme společnost, ve které si hledáme své místo. Někteří na své cestě životem podnikají více pokusů o začlenění do rozličných společností. Někteří vítání nejsou, na některých ani nepoznáte, že mají své kořeny jinde. Každý ale bojuje o právo být členem společnosti a k tomu je zapotřebí nejen notná dávka trpělivosti, ale také pochopení, respektu, spolupráce a komunikace s ostatními. Navzájem se totiž potřebujeme. Jeden bez toho druhého nejsme ničím.

Každý rok se vydávají miliony lidí ze svého domova, aby se v cestě za lepším životem stali v jiné zemi cizinci. Lidmi mimo společnost v zemi imigrace, do které se hodljají začlenit. Ani České republice se fenomén migrace nevyhýbá. Byla a je zemí emigrace a v moderní historii se postupně stala i zemí imigrace. Po vstupu do Schengenského prostoru v mnohých ohledech hranice zmizely úplně a s narůstajícím počtem cizinců je třeba řešit jejich integraci mezi nás, Čechy. My i oni máme společný úkol iniciovat úspěšnou integraci a vyhnout se xenofobnímu či segregáčnímu chování.

Zkoumanou skupinou cizinců v České republice jsou Italové. Předkládaná bakalářská práce se tedy zabývá jejich integrací do české společnosti. Cílem je zjistit, jaký je integrační proces Italů, jeho míru úspěšnosti a ovlivňující faktory. Dále také popsat vnímání české společnosti fenoménu integrace Italů a v neposlední řadě zjistit důvody jejich imigrace do České republiky. Výzkumné otázky jsou tedy následující.

Jaké jsou důvody imigrace Italů do České republiky?

Jaký je integrační proces Italů v České republice?

Jaká je míra úspěšnosti integrace Italů do české společnosti?

Jak česká společnost vnímá úspěšnost integrace Italů?

Jaké faktory ovlivňují míru asimilace Italů?

Teoretická část je tvořena představením migračních a integračních teorií. Praktická část se zaměřuje přímo na italské emigranty a poté analyzuje data od Italů žijících v České republice. Tyto data jsou interpretována a doplněna o rozhovory. V neposlední řadě je zakomponovaný pohled Čechů, kteří jsou s Italy v kontaktu. Výsledky jsou zhodnoceny v kapitole diskuse a závěr.

2. Přehled poznatků z literatury

„V českých zemích patří hluboký a všestranný zájem o Itálii po mnoho desetiletí na jedno z předních míst badatelského zájmu. Italské kultura spoluvytvářela českou vzdělanost, formovala umění, architekturu, otevírala duchovními vazbami cestu k evropským hodnotám křesťanství. Styky Apeninského poloostrova se zeměmi českého státu, které se rozvíjely zpočátku v rámci římského císařství a církevního univerzalizmu, lze sledovat již od 9. století. Nenajdeme jediné historické období, v němž by se Italové a Češi nesetkali...“

Tak začíná příspěvek Ireny Bukačové **Kolik máme „našich“ Itálií? Vývoj reflexe vzájemných vztahů**, který je součástí sborníku příspěvků z 31. ročníku symposia k problematice 19. století s názvem **Naše Itálie. Stará i mladá Itálie v české kultuře 19. století**. Autorka jmenuje autory a díla z dvacátých let 20. století, která se věnovala prvním analýzám vzájemných vztahů obou zemí. Zároveň poukazuje na fakt, že dosud nebylo provedeno souhrnné zpracování společných dějin v jednom díle. Jenom osobností, kteří se propojili s kulturou a historií druhého národa, bylo za jedenáct století nepočítaně. Od panovníků a světců přes umělce a řeholníky až po obchodníky. Při takovém množství je samozřejmě těžké se zaměřit jen na ty nejpodstatnější body. I přes to, že je můžeme vidět takřka na každém kroku. Velmi patrné stopy najdeme v architektuře, která je z části nejen dílem Italů samotných, ale také pramení z inspirace, kterou měli autoři 19. století šanci nasbírat přímo na svých uměleckých cestách na jih. Kromě Prahy to je Plzeň, Olomouc nebo Litoměřice. Dějinám italského umění se v posledních deseti letech věnuje čím dál tím více českých badatelů, a proto o této disciplíně najdeme bohatou odbornou literaturu. Ze strany Itálie se tématu zvláštního vztahu Čechů k této zemi věnoval **Arturo Cronia** v díle *La conoscenza del mondo slavo in Italia – bilancia storico-bibliografico di un millennio*. Autorka příspěvku dále považuje období první republiky za velmi plodné v oblasti kulturní politiky. Roku 1922 vznikl Institut italské kultury (*Istituto di cultura italiana*) a mnohé další organizace, se kterými je spojeno i vydávání časopisů.¹

¹ BUKAČOVÁ, Irena. Kolik máme „našich“ Itálií? Vývoj reflexe vzájemných vztahů. In: *Naše Itálie: stará i mladá Itálie v české kultuře 19. století: sborník příspěvků z 31. ročníku symposia k problematice 19. století: Plzeň, 24.-26. února 2011*. Praha: Academia, 2012, s. 11-27. ISBN 978-80-200-2032-1

Italové v České republice je název článku zpravodajského webu *La Voce d'Italia*. Věnuje se historii i současnosti: *Historie přítomnosti Italů na území České republiky sahá do druhé poloviny 16. století. V této době dle historických pramenů přišla do Čech italská komunita a díky Rudolfovi II. Habsburskému se usadila v Praze již v roce 1573. Pod záštitou Jezuitů založili společenství „Congregazione delle Beata Vergine Maria Assunta in Cielo“, (Kongregace Nanebevzetí Panny Marie) lépe známé jako Congregazione degli Italiani (Kongregace Italů). Tato instituce fungovala až do roku 1942. Jejím cílem bylo šířit katolickou víru a kult Panny Marie v utrakvistických Čechách a pomáhat s almužnami a charitou pro sirotky, potřebné a chudé. Také posilovala soudržnost italské menšiny v Čechách.*²³ Jezuité od sv. Klementa položili také základ vzniku Vlašské kaple a Vlašského špitálu (viz níže).

Centrum italské obce bylo na Malé Straně. Jedna z ulic nese název Vlašská (dříve Italská), kde se dříve nacházel Vlašský špitál. Dnes zde najdeme sídlo Institutu italské kultury v Praze (*Istituto Italiano di Cultura a Praga*).

Proč ale imigrují do Česka Italové v dnešní době? Utíkají od něčeho nebo jdou za nějakým lákadlem? Podle novináře **Andrese Pierraliho** jde o frustraci mladých lidí, kteří nemůžou najít práci. Říká to v rozhovoru pro **Radiožurnál**. Jeho samotného drží již třináct let v ČR dobře fungující společnost, která nabízí mnohem víc možností se pracovním uplatnit a žít spokojeně. Pierrali komentuje výsledky voleb v Itálii v roce 2018. Z jeho pohledu je v Itálii dvojí frustrace, ze kterých pramení úspěch protiimigračních a euroskeptických stran. Frustrace ekonomická a frustrace z migrační krize. Ekonomická krize je tvořena vysokou nezaměstnaností (12 %⁴). Podle Pierraliho to je nejhorší u mladých lidí, kteří nenacházejí uplatnění. V některých oblastech to je až 50 % mladých. „Mnoho je jich závislých na rodičích, a nakonec se rozhodnou odejít úplně z Itálie.“ říká novinář a doplňuje pohled na prohloubení ekonomického rozdílu mezi severem a jihem Itálie i na své rodné Toskánsko.⁵

² La Voce d'Italia. *Gli italiani nella Repubblica Ceca* - La Voce d'Italia - Il quotidiano degli Italiani in Venezuela [online] 17.1.2006[cit. 16.02.2020]. Dostupné z: <https://voce.com.ve/2006/01/17/7795/gli-italiani-nella-repubblica-ceca/>

³ Volně přeloženo.

⁴ Dle rozhovoru 2018

⁵ PIARELLI, Andreas, 2018 [audiovizuální záznam rozhovoru]. In: Italové jsou frustrováni, na některých místech až 50 % mladých nemá práci, říká italský novinář | Radiožurnál. *Český rozhlas Radiožurnál* [online]. Copyright © 1997 [cit. 16.02.2020]. Dostupné z: <https://radiozurnal.rozhlas.cz/italove-jsou-frustrovani-na-nekterych-mistech-az-50-mladych-nema-praci-rika-7180802>

Ostatně toto potvrzuje i článek *Financial Times*, ze kterého informace převzal časopis **Argument** v roce 2017. Dlouhodobý trend odchodu mladých Italů ze země je ovlivněn dysfunkcností trhu práce. Nezaměstnanost mladých činí 35 %. Ukazuje se, že 30 % migrantů tvoří právě mladí lidé s vysokoškolským vzděláním. „Guido Tintori tvrdí, že mladí italští vysokoškoláci mají nedostatečné úvazky a velmi malé mzdy, jsou frustrováni společností a trhem práce, který spočívá na známostech a principu seniority...“⁶

Stejný časopis převzal článek **Itálie stojí před hlubokou krizí** z německého listu *Die Welt*, podle kterého je Itálie a zejména její jih v ekonomické i demografické krizi. Uvádí některé návrhy řešení. Navýšit zaměstnanost žen a věk odchodu do důchodu na sedmdesát let. Vzniknout také musí tři miliony pracovních míst a jižní regiony je potřeba zatraktivnit novými investicemi, aby nedocházelo k odcházení absolventů do zahraničí. Podle *Die Welt* by ze znovu rozhýbané ekonomiky jihu mohl těžit i sever země, který se tradičně do chudší části Itálie země často obouvá.⁷

Článek **Italové v České republice** ve *Voce d'Italia* dále hovoří o současné situaci: *K 31. 12. 2004 v Praze trvale pobývalo přibližně 2 000 Italů, kteří se pravidelně registrovali v AIRE (Anagrafe Italiani residenti all'estero).⁸ Toto číslo se ale navýšilo, protože ve stejném roce byla zrušena víza na pobyt do 90 dnů a povolení k pobytu. Podle nedávných odhadů asociace Associazione degli emiliano romagnoli di Praga je na území celého státu asi 5 000 Italů, kteří reprezentují všechny regiony Itálie a jsou zapojeni do klíčových sektorů pro rozvoj národního hospodářství.⁹ Článek dále zmiňuje dobré ekonomické vztahy Italské a České republiky. Díky nim byly investicemi podpořeny velké i malé firmy, kterých je dle údajů kolem čtyř stovek. Zmiňovaná asociace je iniciativou Italů pocházejících z regionu Emilia-Romagna a Veneto, jelikož z těchto dvou oblastí je právě Italů v České republice nejvíce.¹⁰*

⁶ Mladí Italové odcházejí ze země. Na vině je trh práce a ekonomika – !Argument. !Argument – Nezávislý, český a slovenský analytický a komentátorský web [online]. Copyright © 2017 [cit. 16.02.2020]. Dostupné z: <http://casopisargument.cz/2017/11/15/mladi-italove-odchazeji-ze-zeme-na-vine-je-trh-prace-a-ekonomika/>

⁷ Itálie stojí před hlubokou krizí – !Argument. !Argument – Nezávislý, český a slovenský analytický a komentátorský web [online]. Copyright © 2017 [cit. 19.02.2020]. Dostupné z: <http://casopisargument.cz/2020/02/19/italie-stoji-pred-hlubokou-krizi/>

⁸ Matrika Italů s trvalým pobytem v zahraničí.

⁹ Volně přeloženo.

¹⁰ La Voce d'Italia 2006, c.d.

Příspěvek na portálu **E15** nese název **Italové v Praze vaří speciality, kupují domy. A pořádají maraton** a staví na základě výpovědí několika Italů žijících v Praze. Mnoho z těch, kteří přišli po listopadu 1989, lákala příležitost v obchodu s nemovitostmi. Postupem let některé z nich životní cesta zavedla i třeba do oboru gastronomie a vinařství. A návrat? Kdo tu žije již řadu let a obchody se mu daří, o stěhování zpět neuvažuje.¹¹

Příspěvek *Vivere e lavorare a Praga: è facile!*¹² může být z pohledu Čecha úsměvný. Ukazuje plusy a mínusy hledání práce v Praze očima Itala. Celý web je zaměřen na příběhy Italů, kteří v hledají štěstí v zahraničí. Autor píše o tom, že najít si práci v Praze je velmi snadné, protože je po pracovní síle velká poptávka. Můžete sedět v pohodlí na gauči, rozesílat své životopisy a čekat na odpovědi. Ovšem uvádí pár „ale“. Žít v Praze stojí o 10-30 % méně než v Itálii. Tím pádem jsou menší i platy. Znalost češtiny je pro nalezení práce mimo hlavní turistickou oblast nebo nadnárodní společnosti zásadní. Český zákoník práce přináší velké odlišnosti od zvyků v Itálii. Zimní měsíce v Praze přinášejí sníh, tmu, mráz a šedé nebe. „*Život v Praze je tedy jiný než život v Itálii. Práce se najde snadno, ale vydělává se méně a musí se čelit kulturním rozdílům.*“ Článek zakončuje optimisticky. Stěhování doporučuje autor všem, kteří k tomu mají dobré důvody. Pokud chtějí růst, učit se a poznávat, tak je Praha určitě městem pro ně.¹³

K tématu integrace Italů jsou uvedeny sekundární údaje. Vědecká práce *Italian Migration: What do we know* z roku 2003 **Daniely Del Boca** a **Alessandry Venturini** se zabývá italskou migrací v celé historii Itálie. V první části se zabývá charakteristikou emigrantů, oblastmi původu a směry migračních toků. Dále analyzuje, co migraci determinovalo a jaké existovaly politické zásahy do tohoto fenoménu. Na konci první části zkoumá účinky emigrace a remitencí na oblasti původu a složení zbývající populace. Druhá část se věnuje pohledu na Itálii jako na zemi imigrace a zvláštní pozornost je věnována nelegální imigraci. Autorky uvádí, že v roce 2003, tedy roce, kdy byla práce napsána, je emigrace záležitostí pouze malého počtu vysoce kvalifikovaných osob – expertů. V mnoha vyspělých zemích je poptávka po vysokoškolských pracovnících vyšší než v Itálii. Nutno

¹¹ Italové v Praze vaří speciality, kupují domy. A pořádají maraton | E15.cz. *E15.cz - Byznys, politika, ekonomika, finance, události* [online]. Copyright © 2001 [cit. 16.02.2020]. Dostupné z: <https://www.e15.cz/magazin/italove-v-praze-vari-speciality-kupuji-domy-a-poradaji-maraton-848864>

¹² Žít a pracovat v Praze: je to snadné!

¹³ *Vivere e lavorare a Praga: è facile!* - IL PORTALE DEGLI ITALIANI EMIGRATI. *IL PORTALE DEGLI ITALIANI EMIGRATI* - [online]. Copyright © 2019 All rights reserved. [cit. 16.02.2020]. Dostupné z: <https://italianiemigrati.com/vivere-e-lavorare-a-praga-e-facile/>

podotknout, že se v té době míra nezaměstnanosti pohybovala kolem 8 %. O čtyři roky později dokonce dosáhla svého minima. Zároveň je rok 2007 rokem, kdy můžeme začít pozorovat postupný nárůst nezaměstnanosti, protože se italská ekonomika dostala do krize. V následujících letech pak započala „nová italská emigrace 21. století“, pro kterou je příznačný „odliv mozků“. Po analýze emigrace, imigrace a role migračních politik autorky závěrem nabízejí pohled do budoucnosti. Konstatují, že mezinárodní migrace již není pro Italy výhodná tak, jako byla dříve, protože rozdíly v příjmech v rámci Evropské unie nejsou tak markantní, a naopak nezaměstnanost je všudypřítomným jevem. Mezinárodní i vnitřní migrace pracovníků z jihu do jisté míry stagnuje. Mladí lidé mají dnes vysoké očekávání, co se týče zaměstnání, a delší doba hledání místa je odrazuje. Často zároveň bývají finančně podporováni rodinou a příležitostnou prací v černé ekonomice. Na severu Itálie roste poptávka po pracovní síle na všech úrovních dovedností, a přes to je pozorována nízká vnitrostátní mobilita. Mezery na pracovním trhu tak vyplňují imigranti ze zahraničí. Vize autorů budoucnosti je taková, že v důsledku stárnutí populace se vytvoří poptávka po mladých pracovnících, a již v příštích deseti letech najdou mladí muži v centrální a severní Itálie jedno a půl pracovního místa. Oproti tomu na jihu je vyšší plodnost, a tak demografický faktor nebude mít vliv na poptávku po pracovních migrantech. Autorky predikují, že pokud se v prvních pěti letech dvacátého prvního století nezvýší vnitřní mobilita severní Itálie, tak bude poptávka po zahraničních pracovnících činit 30 %. Z toho důvodu by měla imigrační politika potlačit nelegální migraci a vyrovnat se se změnami na trhu práce.¹⁴

Práce *The Italian Experience in the United States* zaměřená na italské emigranty ve Spojených státech se zabývá fakty a čísly o této migraci, celkovým dopadem na obě společnosti, působením Italoameričanů na americkou ekonomiku, vzdělávání, politiku a náboženské instituce a analýzou reemigrace do Itálie se zaměřením na italskou i americkou společnost. Kniha je prací autorů **Silvana M. Tomasi** a **Madeline H. Engel** z roku 1970.¹⁵

Dále se mnoho autorů zabývalo italskou imigrací do Austrálie, Velké Británie a Jižní Ameriky. Právě italskou komunitou v Argentině se zabývala ve své diplomové práci **Eva Daříčková**. Popisuje všechny aspekty a skutečnosti této emigrace a života italské komunity v této jihoamerické zemi. Srovnává i asimilační proces italských imigrantů v Argentině a Spojených státech. Unikátní postavení měli italští imigranti v Argentině, což je přičítáno

¹⁴ DEL BOCA, Daniela; VENTURINI, Alessandra. *Italian migration: What do we know*, 2003, 303-336. IZA Discussion Paper No. 938. Available at SSRN: <https://ssrn.com/abstract=475021>

¹⁵ TOMASI, Silvano M.; ENGEL, Madeline H. *The Italian Experience in the United States*. 1970.

faktorům, které autorka zmiňuje, a to zejména díky jazykové a kulturní blízkosti, dlouhé tradici imigrace, díky které se velikost italské komunity značně otiskla do struktury argentinského obyvatelstva a díky ekonomickému přínosu Italů pro Argentinu. Italové byli přijímáni argentinskou společností kladně oproti předsudkům a diskriminaci ve Spojených státech. Autorka závěrem dodává, že Italové, jako přistěhovalecká komunita, dosáhli ze všech zemí v Argentině největšího úspěchu v procesu integrace.¹⁶

¹⁶ DAŘÍČKOVÁ, Eva. *Italská komunita v Argentině*. Praha, 2007. Diplomová práce. Univerzita Karlova. Fakulta filozofická. Středisko ibero-amerikanistických studií.

3. Metodologie

Pro získání potřebných dat bylo nejprve provedeno dotazníkové šetření, které bylo zaměřeno na Italy žijící v České republice. Analýza těchto dat byla poté doplněna druhým dotazníkovým šetřením pro Čechy, kteří takové Italy znají a stýkají se s nimi, a kvalitativní metodou s technikou sběru dat v podobě polostrukturovaného řízeného rozhovoru. Rozhovory doplňují a vysvětlují závěry odvozené z kvantitativního výzkumu. Dotazníkové šetření mezi Čechy, kteří Italy žijící v ČR znají, bylo provedeno za účelem zjištění postoje české společnosti k integraci Italů, jehož se týká také jedna z výzkumných otázek. Výsledky výzkumu budou interpretovány pomocí hlavní výzkumné otázky „*Jaká je integrace Italů v České republice?*“.

Anonymní dotazník pro Italy byl v italském jazyce distribuován v listopadu 2019 mezi autorčiny známé a na sociálních sítích ve facebookových skupinách, kde se koncentrují Italové žijící v České republice. V těchto skupinách byla zveřejněna žádost o spolupráci na výzkumu bakalářské práce. Celkem odpovědělo 106 respondentů zejména z Prahy a Brna. Z toho 73 mužů a 33 žen, od 20 do 67 let. Dotazník obsahoval otevřené i uzavřené otázky. Baterie otázek s hodnotící škálou byla použita v sekcích hodnocení ekonomických aspektů a důležitosti znalosti českého jazyka, škálové otázky s výběrem ze stupnice při sebehodnocení úrovně českého jazyka.

Anonymní dotazník pro Čechy byl rovněž distribuován mezi autorčiny známé v únoru 2020 a byl se zaměřením na ty osoby, které s Italy pracují nebo jsou s nimi jinak v kontaktu. Díky tomu mohou posoudit jejich míru integrace. Tento dotazník se skládal pouze z uzavřených otázek. Otázky obou anonymních dotazníků jsou uvedeny v příloze práce. Dotazník vyplnilo 18 osob.

Polostrukturovaného rozhovoru se zúčastnili dobrovolníci z řad respondentů prvního dotazníku. Interview s třemi Italy, jednou ženou a dvěma muži, bylo provedeno v italském jazyce a zaznamenáno na diktafon. Otázky byly vytvořeny na základě již zjištěných dat z dotazníku. Nechyběly ani vysvětlující či doplňující otázky a také prostor pro informátory, kteří se tak mohli vyjádřit k dané problematice. To je jedna z výhod této použité techniky sběru dat. Rozhovory probíhaly v únoru 2020 v Praze a jejich délka se pohybovala kolem půl hodiny. Všichni účastníci byli informováni o způsobu nahrávání a možnosti anonymizace, čehož nikdo z nich nevyužil. V práci jsou rozhovory přepsány v českém

jazyce. Komentáře doplňují výsledky z předešlého šetření. Díky těmto výpovědím lze lépe pochopit problematiku migrace a integrace Italů. Jejich komentáře jsou vždy uvedeny otázkou.

Pasportizační údaje dotazovaných informátorů:

Edoardo C., Emilia-Romagna, jeden a půl roku v ČR, lektor italského jazyka

Claudia, Verona, sedm let v ČR, manažerka nákupu a marketingu

Edoardo M., Marche, tři roky v ČR, lektor italského jazyka

4. TEORETICKÁ ČÁST

4.1. VYMEZENÍ POJMU MIGRACE

Migrace provází člověka od jeho počátků až do současnosti.¹⁷ Není to tedy nový fenomén, přestože v dnešní Evropě je chápán jako obzvláště zneklidňující. Někteří autoři dokonce uvádějí, že objem současné migrace není vyšší než migrace v jiných kapitolách historie¹⁸. Západní společnost, která v období zlatého věku kolonizace odcházela osidlovat Nový svět, nyní obrátila chápání migrace a ze svého nového pohledu země imigrace si nyní klade otázky kulturní, sociální i bezpečnosti hrozby, kterou přináší vlna přistěhovalců a selhání mechanismů integrace.¹⁹

Migrace má ale i pozitivní důsledky. Migranti mnohdy představují levnou pracovní sílu, kdy vykonávají určité práce, které místní dělat nechtějí, nabízejí svůj talent i šíří svou kulturu. Remittance²⁰ mají prospěšný vliv na rozvoj zemi původu i zemi imigrace, na zlepšení životních podmínek příbuzných zanechaných v zemi původu, na snižování nezaměstnanosti, politickou a ekonomickou stabilitu, kdy příjmy migrantů přispívají k růstu HDP v jejich zemi.²¹

Latinské slovo *migratio*, znamenající přesouvání či stěhování, je pojem spojený se změnou bydliště o různé délce trvání. Nemusí se nutně jednat pouze o pohyb lidí, protože můžeme pozorovat migraci rostlin či zvířat.²²

¹⁷ HENIG, David. Migrace. *Antropowebzin* [online]. 2007, 2007(2-3), 7 [cit. 2020-02-16]. ISSN 1801-8807. Dostupné z: <http://www.antropoweb.cz/cs/migrace>

¹⁸ JORDAN, Bill-DÜVELL, Frank. 2003. *Migration. The Boundaries of Equality and Justice*. Cambridge: Polity. In: BARŠOVÁ, Andrea a Pavel BARŠA. *Přistěhovalectví a liberální stát: imigrační a integrační politiky v USA, západní Evropě a Česku*. Brno: Masarykova univerzita, Mezinárodní politologický ústav, 2005. ISBN 80-210-3875-6.

¹⁹ BARŠOVÁ, Andrea a Pavel BARŠA. *Přistěhovalectví a liberální stát: imigrační a integrační politiky v USA, západní Evropě a Česku*. Brno: Masarykova univerzita, Mezinárodní politologický ústav, 2005. ISBN 80-210-3875-6. str. 7.

²⁰ Pravidelné platby migrantů zasílané do země původu

²¹ Studijní opora, c2017. *Univerzitní informační systém Mendelovy univerzity v Brně* [online]. Praha: Mendelova univerzita v Brně [cit. 2020-02-16]. Dostupné z: https://is.mendelu.cz/eknihovna/opory/zobraz_cast.pl?cast=63495

²² KALIBOVÁ, Květa, Zdeněk PAVLÍK a Alena VODÁKOVÁ, 1993. *Demografie (nejen) pro demografy*. 1. vyd. Praha: Sociologické nakladatelství (SLON) a Sociologický ústav AV ČR, 125 s. ISBN 80-901424-2-7. str. 82

Migraci, tedy studium pohybu a přesídlování lidí, dělíme dle času na krátkodobou, dlouhodobou a natrvalo. Dále na mezinárodní a vnitrostátní, dobrovolnou a nedobrovolnou.²³

Rozlišujeme směr migrace z pohledu té oné země na emigraci – „vystěhování“ a imigraci – „přistěhování“. Pokud se emigrant vrátí do původní země, pak mluvíme o reemigraci.²⁴

4.1.1. Teorie migrace

Podle Zdeňka Uherka a Dušana Drbohlava je důležité si při výzkumu migrace klást základní otázky, zejména: jaké jsou příčiny migrace, kdo jsou ti, kteří migrují, jak lidé migrují, jejich chování v cílové zemi, jaké důsledky migrace má (ve všech třech rovinách – působení na migranty, na místo přistěhování i na místo původu) a jaké jsou migrační a integrační politiky cílových zemí. Z toho vyplývá, že problematika migrace je interdisciplinární a patrně nikdy nebude existovat jediná teorie migrace, která by postihovala celou složitost a komplexnost jevu. Také zdůrazňují, že většina migračních teorií nejsou teoriemi, jelikož nesplňují základní kritéria pro definici teorie. To znamená, že například nemají obecnou platnost, a tudíž se spíše jedná o koncepty, přístupy či modely. Za velmi vážné problémy tvorby a aplikace migračních teorií považuje, že některé z nich jsou poplatné době díky rychlému vývoji světa a tvůrci teorií také často nebrali v potaz hranice, a tak se teorie vzniklé na základech analýzy vnitrostátní migrace aplikují na migraci mezinárodní a naopak.²⁵

Kulu a Glasgow dělí teorie migrace na mikroúroveň, kdy se zaměřuje na jedince či rodinu a jejich chování, a makroúroveň, která se soustředí na ekonomické, sociální a politické okolnosti. Obě tyto perspektivy, kdy se v prvním případě používají kvalitativní analýzy a ve druhém kvantitativní, se vzájemně doplňují.²⁶

²³ HENIG 2007, c.d.

²⁴ KALIBOVÁ, PAVLÍK, VODÁKOVÁ 1993 c.d., str. 84.

²⁵ DRBOHLAV, Dušan; UHEREK, Zdeněk. Reflexe migračních teorií. In: *Geografie–Sborník České geografické společnosti*, 2007, 112.2: 125-141.

²⁶ KULU-GLASGOW, I. (1992): *Motives and Social networks of International Migration within the Context of the Systems Approach: A Literature Review*. 1992/Working paper 3. Netherlands Interdisciplinary Demographic Institute, Den Haag

Základem a inspirací migračních teorií se staly Ravensteinovy zákony (*The Laws of Migration*) Ernsta Geoga Ravensteina z let 1885 až 1889, které publikoval v odborném časopise *Journal of the Statistical Society*. Základem pro práci bylo pozorování migrace do Londýna na konci 19. století.²⁷

1. Většina migrantů preferuje kratší vzdálenosti.
2. Migranti, kteří cestují na větší vzdálenosti, míří do obchodních a průmyslových center.
3. Každý proud migrace generuje migrační protiproud.
4. Nárůst obyvatelstva velkých měst je z větší části způsoben spíše přísunem migrantů než přirozeným růstem původního obyvatelstva.
5. Objem migrace roste spolu s vývojem průmyslu a obchodu a s rozvojem dopravy.
6. Většina migrantů pochází ze zemědělských oblastí a míří do průmyslových a obchodních center.
7. Většina faktorů migrace má ekonomický charakter.
8. Migranti, kteří se posouvají do cílových oblastí, nechávají za sebou „prázdná místa“, která jsou naplněna jinými migranty z jiných oblastí.
9. Ženy migrují častěji než muži v případě kratších vzdáleností, u delších vzdáleností je tomu opačně.²⁸

Další úvahy rozvinula německá sociologie, na jejíž tradici navázala Chicagská sociologická škola. Posun v teoriích nastal v tom, že svou pozornost upoutala na adaptaci na nové životní podmínky a navazování nových sociálních vazeb v cílové zemi. Teorie marginality Roberta Ezry Parka chápe imigranta, který je jednak vytržen z původního prostředí a zároveň není začleněn do nového, jako člověka s nadhledem, invencí, vynalézavostí a osvobozeného od kulturních pravidel, díky čemuž často přináší kulturní pokrok.²⁹

²⁷ PROCHÁZKOVÁ ILINITCHI, Cristina. Selected Migration Theories and their Importance on Drawing Migration Policies. *Acta Oeconomica Pragensia* [online]. 2010, **18**(6), 3-26 [cit. 2020-02-16]. DOI: 10.18267/j.aop.319. ISSN 05723043. Dostupné z: <http://aop.vse.cz/doi/10.18267/j.aop.319.html>

²⁸ RAVENSTEIN, E. G. 1885. The Laws of Migration. *Journal of the Statistical Society of London* 48:167-235

²⁹ DRBOHLAV, UHEREK 2007, c.d.

V průběhu 20. století se vyčlenila se sociologie samostatná oblast sociologie migrace, kterou následně ovlivnil demograf William J. Petersen. Ve své práci o typologii migrace upozorňuje, že nelze typologii migrace zformulovat a aplikovat, aniž bychom nejdříve nerozklíčovali typologii samotné zkoumané společnosti. Musíme vzít v potaz jak čas, tak vyspělost technologií migrujících skupin. Petersen předpokládá příčiny migrace, a to ekologické, ekonomické a sociálně politické a další jiné nevylučuje. Také člení migraci na primitivní, vynucenou, násilnou, dobrovolnou a masovou.³⁰

Příkladem primitivní migrace jsou jednoduché společnosti migrující z důvodu vyčerpání přírodních zdrojů (migrace za pastvou nebo vodními zdroji). V praxi tato teorie ale nemůže pokrýt reálnou rozmanitost migrací, a proto byla jeho typologie několikrát doplňována. Jedním takovým příkladem je další dělení dobrovolné migrace na pracovní, řetězovou (slučování rodin), neimigrační (studijní a výzkumné důvody) a migraci inovační (za lepšími životními podmínkami). Násilnou migraci poté členil na způsobenou mezilidskými vztahy (porušení lidských práv nebo občanské války) a živelnými katastrofami.³¹

Neoklasický ekonomický přístup považuje nerovnováhu mezi nabídkou a poptávkou na pracovním trhu jako příčinu migrace a z makro perspektivy se na ní dívá tak, že migrační tok směřuje ze zemí, kde je přebytek pracovních sil a nízké platy, do zemí, kde naopak pracovní síly schází a platy tam jsou vysoké. Právě rozdíly ve mzdách je faktor vytlačování, a tedy *push* faktor, díky čemuž se lidé rozhodnou jít za prací tam, kde za ni dostanou vyšší odměnu, a jelikož jsou ochotni pracovat za méně než místní, jsou žádáni i zaměstnavateli, což podněcuje *pull* faktor – přitahování. Z dlouhodobého časového hlediska by tato migrace měla přinést rovnovážný stav. Odchod těchto ekonomických migrantů totiž vede ke zvyšování platů v původní zemi a analogicky v cílové zemi počty pracovníků zvyšuje, což způsobí postupné snižování výdělků. Rovnováha na trhu pak tuto migraci zastaví.

Mikro perspektiva neoklasického přístupu se zaměřuje na jedince, který migruje za vyšší kvalitou života. Migrující jedinec individuálně kalkuluje své zisky a ztráty s cílem

³⁰ PETERSEN, W. (1970): A General Typology of Migration. In: Jansen, C. J. (ed.): Readings in the Sociology of Migration. Pergamon Press, Oxford, pp. 49-67.

³¹ DEMUTH, A. (2000): Some Conceptual Thoughts on Migration Research. In: Agozino, B. (ed.): Theoretical and Methodological Issues in Migration Research. Ashgate Publishing Ltd., Aldershot, pp. 21-58.

maximalizovat výnos. Bere v potaz nynější, potažmo budoucí příjem ve své zemi, míru nezaměstnanosti, předpokládaný příjem v zemi imigrace, imigrační politiku a náklady na přestěhování.

Tato teorie byl na vrcholu své popularity v 60. letech 20. století a vysvětluje směry migrací. Nebere ale v úvahu *pull* faktory, kterými můžou být občanská vybavenost nebo dostupnost bydlení. Nevysvětluje ani migraci vysoce kvalifikovaných pracovníků, kterým se nabízejí výhodné pracovní nabídky v oblastech s nižší ekonomickou výkoností.³²

Teorie dvojího trhu vycházející z neoklasického pojetí pracuje s rozdělením pracovního trhu na dva sektory. Tyto dva trhy práce jsou charakteristické pro moderní kapitalistickou společnost. Jeden je pro domácí obyvatele, kteří jsou kvalifikovaní, dobře placení a jejich místa jsou stabilní s možností kariérního růstu. Druhý sektor je oblast nekvalifikovaných a fyzicky namáhavých prací, které jsou špatně placené a často nebezpečné. Pro tento druhý sektor jsou žádáni pracovní migranti.

Teorie migračních sítí. Koncept sítí spočívá v sociálních vazbách spojujících migranty a původní komunitu na základě příbuzenství, přátelství nebo etnického původu. To snižuje náklady a rizika přesunu a tím se zvětšuje migrační tok. Migrační sítě poskytují oporu novému migrantovi ve smyslu pomoci s orientací v nové zemi, byrokracií, hledáním bydlení a práce, ale i oporu na psychologické úrovni, kterou poskytuje jeho vlastní etnická a kulturní skupina. Teorie tím vysvětluje vznik etnicky homogenních městských čtvrtí (například *Chinatown* v Londýně) nebo koncentraci v určitých typech zaměstnání.³³ Díky globalizaci migranti neztrácejí sítě ani ve své domovině, se kterou udržují vazby. To pěstuje možnost se v budoucnu vrátit.³⁴

Teorie světosystému je makroúrovňová a dívá se na migraci jako na ekonomický systém, který zahrnuje celý svět. Kapitalistická ekonomika způsobuje nerovnováhu nerovnoměrným pronikáním kapitálu do periférií, kde se ze zemědělských pracovníků stává vykořeněná levná pracovní síla, která odchází do centra neboli vyspělého jádra. Migrační

³² PROCHÁZKOVÁ ILINITCHI 2010, c.d.

³³ BARŠOVÁ, BARŠA 2005, c.d., s. 275n

³⁴ DRBOHLAV, UHEREK 2007, c.d.

tok funguje ale i opačně, kdy periferie láká experty. Koncept vychází z práce Wallersteina i marxistického učení.

Teorie migračních systémů kombinuje dvě výše uvedené. Migrační systémy tvoří migrační mosty, které utvářely historické, kulturní a politické okolnosti. Další ovlivňující faktory jsou ekonomická závislost, demografické kontexty nebo geografická příležitost. Drbohlav a Uherek v Reflexi migračních teorií³⁵ uvádí s odkazem na starší Drbohlavovu práci, že se pod teorií migračních systémů mohou skrývat i další, velmi odlišné koncepty. Barša a Baršová uvádějí jako příklad Filipínce v sektoru služeb v zemích vyspělých ekonomik jihovýchodní Asie.

Nová ekonomika migrace je teorie, kterou rozvinul Oded Stark. Za hybatele v rozhodování o migraci považuje rodinu. Ta v důsledku chybějící kapitálu na modernizaci a záruky proti úpadku vyšle vhodného člena rodiny z periferie do města. Rodina tak získává nový kapitál ve formě remitencí, které jí člen pracující ve městě zasílá. To dovoluje modernizaci bez rizika, protože mají ve městě nezávislý zdroj příjmu. Migrující je také pojištěn tím, že se při ztrátě práce nebo selhání při jejím hledání může vždy vrátit do svého původního domova. Barša a Baršová uvádějí nedostatky nové ekonomiky migrace. Teorie nevysvětluje migrace celých rodin a zaměřuje se výlučně na příčiny migrace ve vysílajících zemích, nebere tedy v úvahu poptávku pro pracovní síle v přijímajících zemích. Na tento nedostatek reaguje již zmíněná teorie dvojího trhu.³⁶

Model push a pull faktorů. Migraci obyvatel determinují vnější faktory. Základní a nejčastější důvody k migraci jsou ekonomické, tj. za prací nebo za lepší životní úroveň, politické, které zahrnují i válečné střety a vyhoštění, a v neposlední řadě individuální důvody, kdy například člověk uzavře manželství s cizincem a nabude tak nové občanství a bydliště.

Ekonomický faktor, jako je nedostatek pracovních míst, hraje v rozhodování lidí o migraci důležitou roli. Někdy to mohou být i rozdíly v pracovních příležitostech či ocenění, kdy stejná pracovní náplň či pozice je v bohaté zemi placena lépe.

³⁵ DRBOHLAV, UHEREK 2007, c.d.

³⁶ BARŠOVÁ, BARŠA 2005, c.d. s. 269n.

Za politickými důvody se skrývají humanitární krize zapříčiněné politickou nestabilitou, náboženské nebo etnické problémy a nepokoje, ale i přírodní katastrofy. To všechno vyhání lidi z domovů.

Tyto uvedené důvody a mnoho dalších označujeme jako „*push*“ a „*pull*“ faktory. „*Push*“ faktor označuje skutečnosti, které migranty nutí opustit zemi. Oproti tomu „*pull*“ faktory jsou věci, které pozitivně přitahují do imigračních zemí. Je to vysoká kvalita života a ekonomická prosperita, mír, politická stabilita, demokracie a svoboda.³⁷ Myšlenky působení faktorů byly diskutovány v 50. a 60. letech 20. století Petersenem a Bogueem. Podrobněji byl pak *push-pull* model rozpracován Jansenem a Leeem. Z jednoduchého modelu, který rozšířil o koncepci překážek a příležitostí Lee³⁸, lze poté vyvodit, že *push* a *pull* faktory musí dosáhnout určité intenzity, která závisí na okolnostech a mnoha subjektivních důvodech, aby došlo k migrační aktivitě, která ale nemusí působit na každého. Velikost takové migrační aktivity, a to jak proud, tak protiproudu, pak závisí na velikosti překážek a srovnání podmínek v původní a cílové zemi. Lee tak navázal na tradici ravensteinových zákonů, když také použil generalizaci empirického pozorování.³⁹

Odliv mozků

Anglický pojem *brain drain* se týká migrace vysoce vzdělaných a kvalifikovaných jedinců, která znamená pro zemi emigrace ztrátu lidského kapitálu. Opakem je příliv mozků neboli *brain gain*, který naopak znamená příchod a zisk.⁴⁰ Takoví jedinci mají univerzitní diplom a odcházejí za vidinou vyšší kvality života a lepších mezd. Dalšími důvody může být kariérní růst, přístup k technologiím nebo nepříznivé podmínky pro vědeckou činnost ovlivněné politikou.⁴¹

³⁷ PROCHÁZKOVÁ ILINITCHI 2010, c.d.

³⁸ LEE, E. S. (1969): *A Theory of Migration*. In: Jackson, J. A. (ed.): *Migration*. Cambridge University Press, London, Cambridge

³⁹ DRBOHLAV, UHEREK 2007, c.d.

⁴⁰ LEE, J. J. & KIM, D. (2010). *Brain Gain or Brain Circulation?* US Doctoral Recipients Returning to South Korea. *High Education*, 59(5): 627-643

⁴¹ KROTKÝ, Jan. Odliv a příliv mozků: 4) Teoretické pojmy. *ENCYKLOPEDIIE MIGRACE* [online]. ENCYKLOPEDIIE.ORG, 2017 [cit. 2020-02-16]. Dostupné z: <https://www.encyclopediaofmigration.org/odliv-a-priliv-mozk>

4.2. VYMEZENÍ POJMU INTEGRACE

Pojem integrace se přirozeně vyskytuje spolu s migrací, respektive imigrací. Andrew Geddes v publikaci *Migrace v rozšířené Evropě* (druhá část) mluví o inkluzivní společnosti takto: „*Hovořit o potřebě integrace na politické úrovni je snadné. Obtížnější je však přesně vymezit, co tento pojem znamená v praxi. Vzhledem ke komplexnosti a různorodosti evropských zemí nelze jednoznačně říct, jak by měl výstup procesu integrace vypadat z hlediska sociálního, politického či ekonomického. Se stejným problémem se potýkají vlády v celé Evropě a způsoby jeho řešení obvykle odpovídají historii a institucionálnímu zázemí té které země.*“⁴²

Dále se zmiňuje o aspektech, kdy jde v první řadě o aspekty klíčové, které rozhodují o tom, zda je daný člověk do společnosti začleněn či nikoli. Jde o organizační věci zahrnující trh práce, sociální stát a politické systémy. Ty doplňuje druhá rovina – redefinování národní identity.

Migrační proudy souvisejí s řadou integračních problémů cizinců. V současné době toto téma rezonuje ve vyspělých zemích jako jeden z nejnebezpečnějších globálních problémů.⁴³

Integrace je pak vždy otázkou toho, jak moc si zachováváme vlastní identitu a do jaké míry se přizpůsobíme skupině, do které se chceme integrovat. Napětí je pak na obou stranách. Skupina má obavy ze změn, které nový člen přináší, a člověk, který se pokouší integrovat svádí boj mezi hladkou integrací a ztrátou vlastní identity. Obousměrný proces podle Berryho⁴⁴ záleží tedy jak na jedinci, tak na skupině. Obě strany musí učinit potřebné kroky k tomu „být přijat“ a „přijmout“.

Dušan Drbohlav⁴⁵ uvádí sféry, které každého migranta ovlivňují v procesu integrace. Strukturální sféra je postavení cizince v zemi imigrace z právního hlediska. Kulturní sféra je působící na migrantovy zvyky, hodnoty a chování. Získávání nových

⁴² *Migrace v rozšířené Evropě: konference na Pražském hradě 12.-14. září 2002*. Praha: Ústav mezinárodních vztahů, 2002. Dostupné z:

https://www.gac.cz/userfiles/File/nase_prace_vystupy/GAC_migr_migrace_vrozsirene_Evropy.pdf?langSEO=en&parentSEO=documents&midSEO=nase_prace_vystupy&submidSEO=GAC_migr_migrace_vrozsirene_Evropy.pdf

⁴³ DRBOHLAV, UHEREK 2007, c.d.

⁴⁴ BERRY, J., W. (1997). *Immigration, Acculturation, and Adaptation*. Applied Psychology: An international review, 46, 5 – 68

⁴⁵ DRBOHLAV, Dušan, 2010. *Migrace a (i)migranti v Česku. Kdo jsme. Odkud přicházíme, kam jdeme?* Praha: SLON. ISBN 978-80-7419-039-1. str. 58

kontaktů, přátel a zapojování se do různých organizací či spolků patří do sféry sociální. Identifikační sférou se rozumí postoj ke skupině a pocit sounáležitosti jedince s ní, s čím souvisí míra identifikace s tou onou skupinou. Poslední, vnější sféra zahrnuje postoj skupiny, tedy hostitelské země, k jedinci.

Ideální integrace nastává, pokud si jedinec dokázal zachovat svou kulturu, jazyk a náboženství, což mu zajišťuje bezpečí, a zároveň tyto prvky dokáže sdílet s odlišnými osobami, které do své kultury přizval.

4.2.1. Teorie integrace

Jak už bylo zmíněno, integrace je proces působící oboustranně – ze strany jedince i ze strany skupiny. Existují dvě protipólné teorie, podle kterých lze k jejich soužití přistupovat.⁴⁶

Teorie „salad bowl“ je dávana do spojitosti s multikulturalismem a udržuje kulturní diverzitu. Nesnaží se o splynutí neboli asimilaci, ale o promíchání rozdílných kultur (jako v salátové míse viz název *salad bowl*), které se projevují vzájemným respektem a snaží se o zachování kulturních rozdílů. Cílem je umožnění přistěhovalci stát se plnohodnotným občanem a zrovnoprávnit ho s domácím obyvatelstvem.

Teorie „melting pot“, neboli tavící kotlík, přistěhovalce plně integruje tak, že s majoritní společností splyne – „přetaví se“. Vzdá se svých původních hodnot a kultury a přijme vše nové od společnosti, a tedy se asimiluje. Model tavícího kotlíku předpokládá, že se během několika málo generací imigranti asimilují společensky i ekonomicky. Jedná se spíše o etnocentrismus. Dominantní společnost země imigrace se snaží nově příchozí co nejvíce přiblížit sobě a nehledí na kulturní kořeny migrantů⁴⁷. Migrant tak ztrácí svou sociokulturní specifickou. Pokusy o asimilaci ale v praxi mnohdy zkrachovaly, protože docházelo k sociálními vyloučení.^{48 49}

⁴⁶ ŠIŠKOVÁ, Tatjana, 2001. Menšiny a migranti v České republice. Praha: Portál. ISBN 80-7178-648-9. str. 24

⁴⁷ LOUNEK, Vítězslav, KOBES, Tomáš. Melting pot: 4) Teoretické pojmy. *ENCYKLOPEDIE MIGRACE* [online]. ENCYKLOPEDIE.ORG, 2017 [cit. 2020-02-16]. Dostupné z: <https://www.encyclopediaofmigration.org/melting-pot/>

⁴⁸ MOREE, Dana. Integrace: 4) Teoretické pojmy. *ENCYKLOPEDIE MIGRACE* [online]. ENCYKLOPEDIE.ORG, 2017 [cit. 2020-02-16]. Dostupné z: <https://www.encyclopediaofmigration.org/integrace/>

⁴⁹ LOUNEK, Vítězslav, KOBES, Tomáš. Multikulturalismus vs. Melting pot: 4) Teoretické pojmy. *ENCYKLOPEDIE MIGRACE* [online]. ENCYKLOPEDIE.ORG, 2017 [cit. 2020-02-16]. Dostupné z: <https://www.encyclopediaofmigration.org/multikulturalismus-vs-melting-pot/>

Segregace je opak úspěšné integrace, a tedy nežádoucí jev. Dochází ke koncentraci menšin do oddělených oblastí měst. Vznikají rozsáhlá ghetta či slumy. Nemají příliš vztahů s ostatními, což sice maximálně zachovává jejich vlastní identitu, ale sociálně a ekonomicky je to vylučuje ze společnosti. To má pak negativní vliv na kvalitu bydlení, míru nezaměstnanosti v té oné oblasti, kriminalitu a postupnou integraci dalších generací, kdy se děti dostatečně neučí jazyk země. Právě na mladší generace jsou nerovnosti předávány, což způsobuje zacyklení ve vyloučené menšině, protože rezignují na získání lepšího postupu v hodnotovém žebříčku. K segregaci může docházet jak z iniciativy menšiny, která tak reaguje na asimilační nebo eliminační pokusy většiny, tak z iniciativy většiny.⁵⁰

⁵⁰ LOUNEK, Vítězslav, KOBES, Tomáš. Segregace: 4) Teoretické pojmy. *ENCYKLOPEDIIE MIGRACE* [online]. ENCYKLOPEDIIE.ORG, 2017 [cit. 2020-02-16]. Dostupné z: <https://www.encyclopediaofmigration.org/segregace/>

5. PRAKTICKÁ ČÁST PRÁCE

5.1. Italská emigrace

V historii Itálie existuje velký a složitý jev, tzv. společenský přesun, který zahrnoval migraci 29 milionů Italů, a který trval více než století. Polovina z nich zamířila do jiných států Evropy, ostatní do Severní a Jižní Ameriky. Zpět do vlasti se jich vrátilo něco přes 10 milionů.

Jako základ migračního fenoménu jsou obvykle uváděny příčiny jako nedostatek práce, bída a hlad. Masová emigrace z Itálie na konci devatenáctého a na počátku dvacátého století se nejčastěji spojuje s chudými rolníky pocházejícími hlavně z jižních částí země, kteří čítali dvě pětiny emigrantů. Často se ale zapomíná na velké migrační vlny již na začátku devatenáctého století malých a středních vlastníků půdy, kteří odešli za vidinou vyšších výdělků, které z kopcovité půdy Apeninského poloostrova nemohli získat. 80. léta devatenáctého století přinesly nejintenzivnější emigraci a změnu oblasti, ze které se emigrovalo. Ze zemědělsky zaměřeného středu a jihu se v důsledku hospodářské krize a míry chudoby směřovalo obyvatelstvo do severních industrializovaných částí Itálie.⁵¹

Mezi lety 1861 a 1976 odešlo se země téměř třicet milionů Italů. Většina z nich (více než čtrnáct milionů) odešla po sjednocení Itálie⁵². Toto období se nazývá „Velká emigrace“ a datuje se lety 1876 až 1915. Pomalu se rozvíjející italská ekonomika vytlačovala italské obyvatele do zemí, jejichž ekonomika zažívala mezi druhou polovinou devatenáctého století a první světovou válkou velkou expanzi. Některá města tak přišla i o polovinu svých obyvatel. Cílovou destinací se pro třetinu z nich stala Severní Amerika, která v té době prahla pro pracovních silách. Zdaleka nejoblíbenějším cílem byl New York. Nebyl ale jediný. Například emigranti z Janova odcházeli do Argentiny a Uruguaye. Právě v Jižní Americe bylo snazší získat nový domov, než tomu bylo ve Spojených státech. Publikace Vanniho Blengina *La Babele nella pampa* je autobiografickým svědectvím o rozmanité identitě italského emigranta právě v Argentině a o životě v barevných čtvrtích Buenos

⁵¹ HATTON, Timothy J., WILLIAMSON Jeffrey G. What Drove the Mass Migrations from Europe in the Late Nineteenth Century? *Population and Development Review*, vol. 20, no. 3, Population Council, settembre 1994, pp.533-559. [online] [cit. 23.2.2020] DOI: 10.2307/2137600, ISSN0098-7921. Dostupné z: <https://www.nber.org/papers/h0043.pdf>

⁵² ital. *Risorgimento*: 1815-1870

Aires.⁵³ Na konci devatenáctého století směřovala emigrace také do Afriky, což později ovlivnilo italské kolonie v Libyi a Eritrei.

Lidé ale neodcházeli s celou rodinou. Téměř vždy byla emigrace zamýšlena jako dočasná a stěhoval se obvykle jen jeden muž. Vydělané peníze pak posílal zpět do vlasti a díky tomu si mohl cestu zaplatit i zbytek rodiny. Velká rolnická emigrace z Benátska je jedinou výjimkou. Hlavně po zrušení otroctví v Brazílii roku 1888 a vyhlášení kolonizačního programu se stěhovaly celé rodiny na jih Brazílie.⁵⁴

Ti, kteří opustili regiony na severu, se vydávali do přístavů v Janově nebo v Le Havre (Francie). Lidé z jihu pak do neapolského přístavu. Cesta za oceán, zejména třetí třídou, nebyla zrovna příjemným zážitkem. Na lodi byl například jeden pisoár pro sto lidí a plavba mohla trvat i měsíc. Mnozí z nich „Nový svět“ nikdy nespátřili. Ti, kteří se dostali na pevninu a prošli ponižujícími kontrolami a vyšetřeními imigračního úřadu na Ellis Island⁵⁵, se mohli vydat žít svůj „americký sen“.

Začátky ovšem nebyly vůbec jednoduché. Italové čelili rasismu, měli je za podřadnou rasu vrahů, anarchistů a gangsterů. Američané s nimi jednali jako s podřadnými lidmi, kteří přinášejí nemoci. V důsledku segregace se tak vytvořila ghetta v italských čtvrtích. Rozhodně nejznámějším „výsledkem“ italské emigrace do Ameriky je newyorská čtvrť Little Italy, která je i nechvalně známá díky legendární sicilské mafii. Šíření angličtiny v komunitě zastavil fakt, že Italové chodili raději do farních škol než čelit nepřátelským výlevům. Fenomén etnické diskriminace Italů je doložen i v mnoha zemích střední a severní Evropy a na Balkáně.⁵⁶

Imigrace do USA se zastavila s první světovou válkou, kdy byly zaoceánské plavby nebezpečné a poté se omezila zákonem z roku 1921, který reguloval počet přistěhovalců z východní a jižní Evropy. Toto opatření bylo zavedeno, protože se obecně měly národy jako jsou Italové za méně asimilovatelné.

⁵³ BLENGINO, Vanni. *La Babele nella pampa: l'immigrante italiano nell'immaginario argentino*. Reggio Emilia, Italia: Diabasis, c2005. ISBN 8881033372.

⁵⁴ MONTICELLI, Giuseppe Lucrezio. Italian Emigration: Basic Characteristic and Trends with Special Reference to the Last Twenty Years. *The International Migration Review* [online], vol.1, no. 3, 1967, pp. 10-24. JSTOR, [cit. 23.2.2020]. DOI: 10.2307/3002737, ISSN 0197-9183. Dostupné z: www.jstor.org/stable/3002737

⁵⁵ Ostrov v newyorském zálivu, sídlo centra pro kontrolu a přijímání přistěhovalců.

⁵⁶ PORTALUPPI, Marco. *Tra l'Appennino e l'America. Una rete di affari lungo il XIX secolo: (Dal porto al Mondo)*. Reggio Emilia: Edizioni Diabasis, 2011. ISBN 8881037599. Dostupné také z: https://issuu.com/diabasisedizioni/docs/dall_appennino_all_america_-_anteprema

Špatné stavy evropských ekonomik po první světové válce emigraci opět odstartovaly. V meziválečných letech se v periodiku *The New York Times* objevovaly články s protiitalskou tematikou, které měly odrazovat nově příchozí.

Ekonomické potíže vedly ke vzniku italského fašismu, a když se fašisté dostali k moci, zavedli opatření omezující vystěhovalectví. I přes to se v prvních pěti letech fašistické vlády odstěhovalo 1,5 milionu lidí a došlo ke změně struktury těch, co emigrovali. Dříve se téměř výhradně stěhovali dospělí muži, nyní docházelo k emigraci celých rodin včetně žen, dětí a mladých lidí.

Druhá světová válka stočila směr migrace hlavně do Německa a dala do pohybu také masovou vnitřní migraci z jihu na severozápad.

Ve čtyřicátých letech minulého století se otevřely nové cesty směrem do severní Evropy – Francie, Švýcarska, Německa a Belgie. Do těchto zemí se Italové stěhovali s úmyslem si za několik měsíců vydělat na lepší budoucnost a živobytí v Itálii. Jednalo se o řízenou migraci poskytovanou vládními agenturami. V Belgii a Švýcarsku i dnes zůstávají italské komunity nejpočetnější ze zahraničních zastoupení, přestože se lidé na důchod vracejí do Itálie, protože jejich děti a vnoučata se v těchto zemích narodila a zakořenila zde.⁵⁷

V dekadě mezi 70. a 80. lety dvacátého století emigrace prudce poklesla. Navzdory vysoké míře nezaměstnanosti, a to hlavně mezi mladými lidmi, neměly domácnosti díky vysokým příjmům problém s dlouhodobou nezaměstnaností některých svých členů. V témže období se Itálie stala zemí imigrace hlavně z rozvojových a východních zemích.

Důležitým spojujícím článkem jsou různá emigrační sdružení založená italskými emigranty. Poskytují si vzájemnou pomoc na obtížné cestě k integraci.⁵⁸

Hospodářská krize na Itálii vážně dopadla v roce 2007 a od roku 2010 postihuje mladé lidi a absolventy natolik, že je emigrace definována jako „odliv mozků“. Ztráta vzdělaných lidí je negativním dopadem mezinárodní migrace. Vzdělání lidé, kteří jsou potřeba doma, aby pozvedli a inovovali svou zemi, zůstávají například po studiích v cizině, protože tam jim nabízí získání lepší práce, která bude i lépe placená.

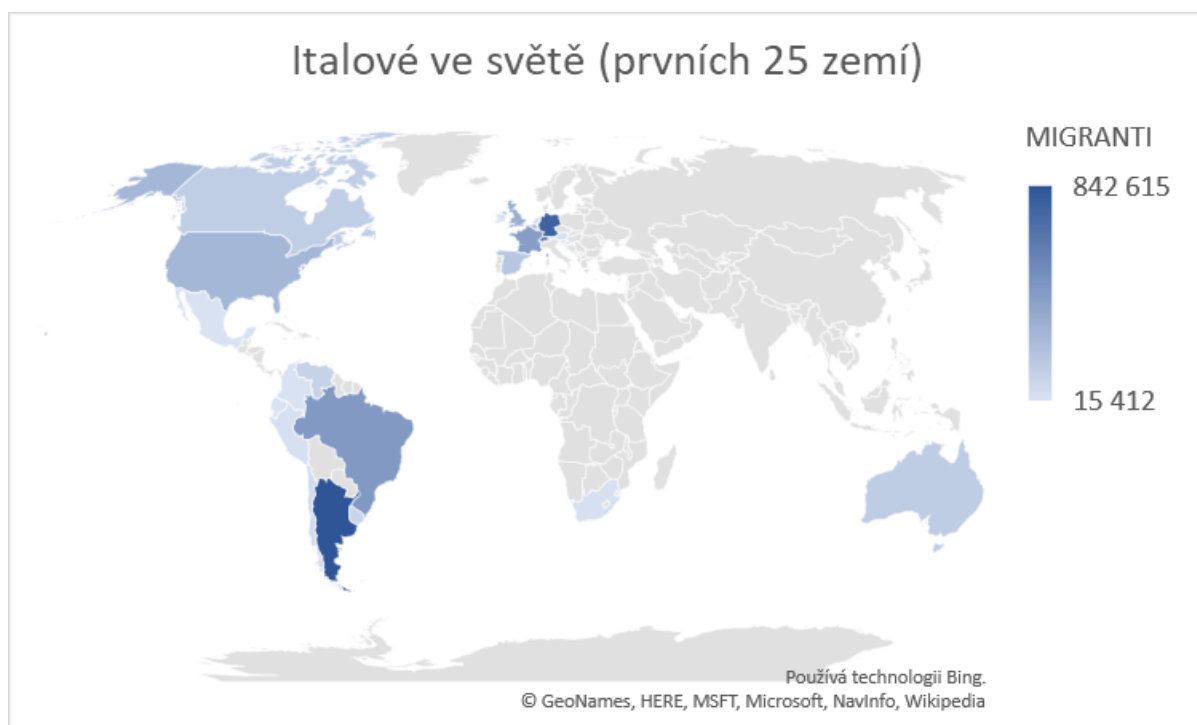
⁵⁷ ROTONDI, Giuliana. *Storia dell'emigrazione italiana* - Focus.it. Notizie, foto, video di Scienza, Animali, Ambiente e Tecnologia - Focus.it [online]. Copyright © Mondadori Scienza S.p.A. [cit. 23.02.2020]. Dostupné z: <https://www.focus.it/cultura/storia/migranti-storia-emigrazione-italiana>

⁵⁸ DEL BOCA, Daniela; VENTURINI, Alessandra. *Italian migration: What do we know*, 2003, 303-336. IZA Discussion Paper No. 938. Available at SSRN: <https://ssrn.com/abstract=475021>

Nová emigrace, způsobena hospodářskou krizí, postihuje všechny jihoevropské země a co se týče Itálie, tak se emigrační toky netýkají už jen jihu, ale také severních regionů, jako je Lombardie a *Emilia-Romagna*.⁵⁹

5.1.1. Italští emigranti v zahraničí

Na každých sto Italů žijících v Itálii připadá téměř devět Italů, kteří žijí v zahraničí. Podle posledních údajů se do databáze AIRE (*Anagrafe Italiani Residenti all'Estero*) zaregistrovalo téměř 5,3 milionů emigrantů. Dle statistik žije dnes největší komunita Italů v Argentině a zahrnuje téměř 850 tisíc osob. Následují dvě evropské země - Německo a Švýcarsko. Pak to je Brazílie a pět top destinací italských migrantů uzavírá Francie.⁶⁰

Graf 1: Mapa osídlení italskými emigranty (prvních 25 zemí)

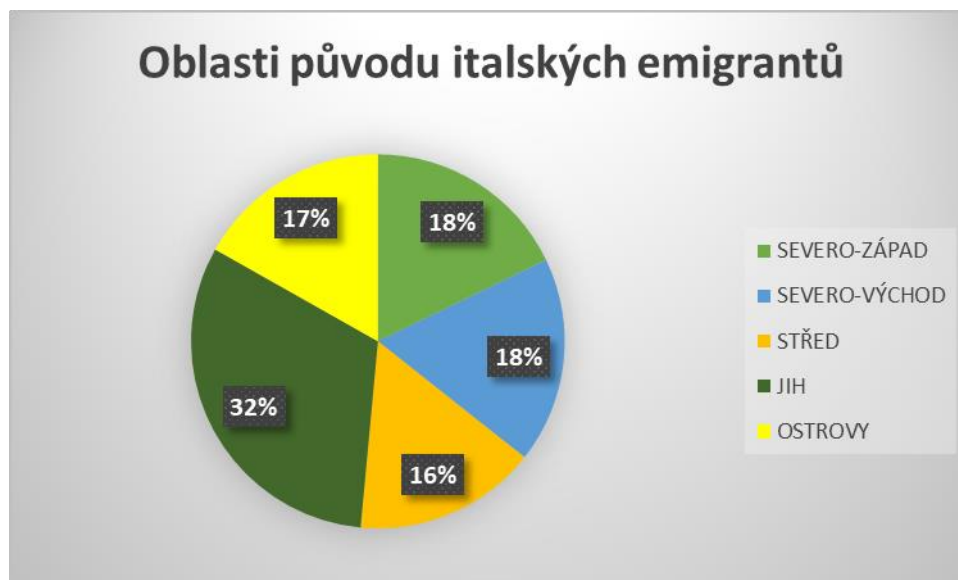
Zdroj: Zpracováno autorkou dle dat AIRE k 1.1.2019 ⁶¹

⁵⁹ Studijní opora, c2017. *Univerzitní informační systém Mendelovy univerzity v Brně* [online]. Praha: Mendelova univerzita v Brně [cit. 2020-02-16]. Dostupné z: https://is.mendelu.cz/eknihovna/opory/zobraz_cast.pl?cast=63495

⁶⁰ MANCINO, Davide. Gli italiani all'estero: quanti sono, dove sono andati e quando sono partiti. *Il Sole 24 Ore* [online]. Milano: Il Sole 24 ORE S.p.A., 15.11.2019 [cit. 2020-01-30]. Dostupné z: <https://www.infodata.ilssole24ore.com/2019/11/15/gli-italiani-allestero/>

⁶¹ *Allegati socio-statistici e bibliografici: Parte quinta* [online]. Fondazione Migrantes – Organismo della Conferenza Episcopale Italiana, 2019 [cit. 2019-1-30] s.483. Dostupné z: https://www.migrantes.it/wp-content/uploads/sites/50/2019/10/RIM_2019_datistatistici.pdf

Data, která AIRE má, nám mohou dále říct z jaké části Itálie emigranti pocházejí a také procentuální zastoupení věkových skupin emigrantů. Následující graf ukazuje, že nejvíce emigrantů (32 %) pochází z jižní Itálie. Jižní část je obecně považovaná za chudší oproti severu.

Graf 2: Procentuální zastoupení oblastí Itálie dle původu emigrantů

Zdroj: Zpracováno autorkou dle dat AIRE k 1.1.2019 ⁶²

Dále ze zprávy AIRE vyplývá, že 15 % Italů jsou ve věku od 0 do 17 let. Mezi 18 a 34 lety má 22,3 %. Nejvíce, 23,5 %, má 35 až 49 let. V kategorii 50 až 64 let je 19,1 % Italů a nad 65 let má 20,2 %.

24,4 % lidí v produktivním věku 35-49 let je ze severozápadu. Nejvíce mladých lidí (23,7 %) ve věku 18-34 let pochází z ostrovů (Sardinie, Sicílie). Následuje věková skupina 65+ let z jižní oblasti (23,5 %). 19,9 % má 50-64 let a pochází z ostrovů a 18 % dětí a mladistvých (0-17 let) je ze severozápadu.⁶³

Ve zprávě AIRE se také můžeme dočíst počty Italů po celém světě dle regionů a měst (prvních 25) původu.

Zajímavý projekt byl založen v italském Janově. Toto město je přístavem, odkud vyrážely velké zaoceánské lodě s emigranty. *Centro Internazionale Studi Emigrazione italiana* (CISEI) (Mezinárodní centrum pro studium italské emigrace) shromažďuje a uchovává paměti na italskou emigraci. Cílem je vytvořit národní archiv dokumentů k historii

⁶² *Allegati socio-statistici e bibliografici: Parte quinta* 2019, c.d., str. 483.

⁶³ *Allegati socio-statistici e bibliografici: Parte quinta* 2019, c.d., str.483.

emigrace a navázat mezinárodní i národní kontakty s dalšími institucemi studijního a muzeálního charakteru, které se zabývají stejným tématem. Pracují na projektech ve spolupráci s *Centro de Estudios Migratorios Latinoamericanos* v Argentině, *Memorial do Imigrante* v São Paulo v Brazílii a *Castle Garden – The Battery Conservancy* ve Spojených státech amerických. CISEI vytvořil a provozuje systém prvního italského online archivu emigrantů (zejména na americký kontinent), který obsahuje jména, data, fotografie a dokumenty. Informace jsou průběžně aktualizovány i díky příspěvkům uživatelů on-line archivu.⁶⁴

Následující tabulka ukazuje počet Italů žijících v zahraničí, kteří se registrovali do *Anagrafe Italiani Residenti all'Estero (AIRE)*. Celkově bylo k 1.1.2019 v AIRE zapsáno 5 288 281 Italů žijících v zahraničí. Registrace do této databáze ale není povinná, takže skutečné počty Italů v zahraničí jsou vyšší.

ZEMĚ	POČET ITALŮ	ZEMĚ	POČET ITALŮ
ARGENTINA	842 615	CHILE	59 915
NĚMECKO	764 183	NIZOZEMSKO	46 160
ŠVÝCARSKO	623 003	JIŽNÍ AFRIKA	34 465
BRAZÍLIE	447 067	PERU	34 393
FRANCIE	422 087	RAKOUSKO	34 051
VELKÉ BRITÁNIE	327 315	LUCEMBURSKO	29 053
USA	272 246	KOLUMBIE	20 315
BELGIE	271 919	MEXIKO	19 584
ŠPANĚLSKO	179 546	EKVÁDOR	18 676
AUSTRÁLIE	148 510	IRSKO	18 425
KANADA	139 578	CHORVATSKO	16 247
VENEZUELA	112 232	IZRAEL	15 412
URUGUAY	101 000	DALŠÍ ZEMĚ	290 284

Tabulka 1: Počet Italů žijících v zahraničí (prvních 25 zemí)

Zdroj: Zpracováno autorkou dle dat AIRE k 1.1.2019⁶⁵

⁶⁴ CISEI - *Centro Internazionale Studi Emigrazione Italiana* [online]. Janov: CISEI, ©CopyrightCisei2006-2015 [cit. 2020-02-23]. Dostupné z: <http://www.ciseionline.it/portomondo/default.asp?err=1>

⁶⁵ *Allegati socio-statistici e bibliografici: Parte quinta* 2019, c.d., s.483

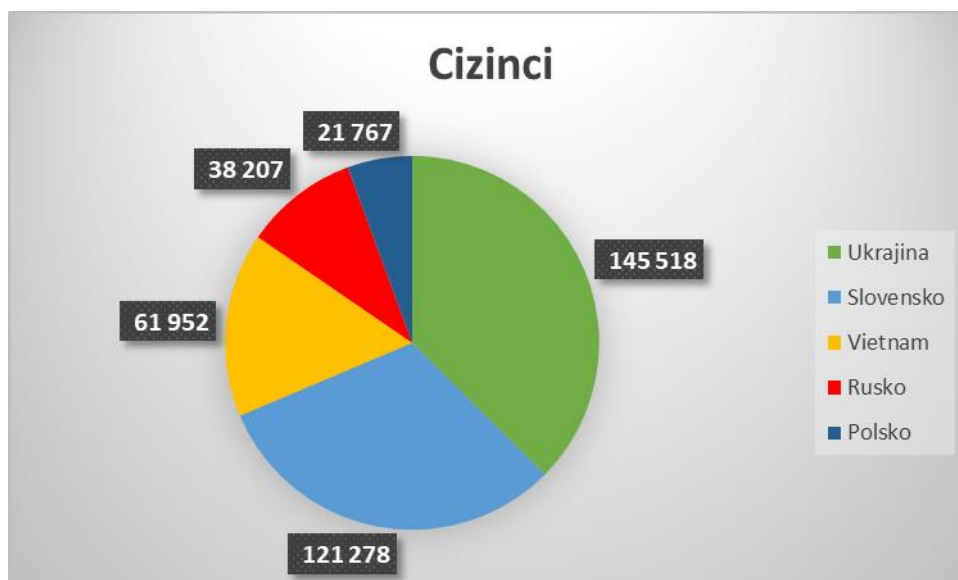
5.2. Cizinci v České republice

V průběhu staletí prošlo dnešní území České republiky množstvím migračních vln. Nejen díky své strategické poloze se stalo křižovatkou obchodu i kultur germánských a slovanských národů s dalšími prvky počínající těmi židovskými a protestanskými konče, a tím na sebe přitahovalo pozornost světových mocností.

Pomineme nyní události před Sametovou revolucí v roce 1989 a podíváme se na vývoj od roku 1990, kdy začal být migrační proces dvousměrný. *„Výraznou migrací z demokratického Československa byl odchod sovětských okupačních sil v období 1990–91 v počtu přes 100 tisíc lidí včetně rodinných příslušníků. Později odešla podstatná část mladších občanů německé národnosti do Německa. Od poloviny 90. let dochází k cyklické letní migraci části romské menšiny. Poměrně rychle se do obnovené demokracie začali vracet ti, kteří v několika vlnách emigrovali před komunismem. Vzrůstal počet zahraniční obchodní komunity zejména v Praze, přijížděli lidé (myšleno 10-20 tisíc mladých Američanů) za neznámým postkomunistickým světem nových možností. Do ČR také směřovali váleční uprchlíci ze zemí bývalé Jugoslávie. Imigrace však výrazně nezměnila převažující národnostní homogenitu, spíše jen narušila kulturní stejnorodost.“*⁶⁶

Český statistický úřad zveřejňuje předběžné údaje Ředitelství služby cizinecké policie a nejnovější uvádí k 31.12.2019. Z nich vyplývá, že pět nejpočetnějších státních občanství cizinců jsou: ukrajinské, slovenské, vietnamské, ruské a polské. Graf níže ukazuje počty těchto cizinců.

⁶⁶ *Migrace v rozšířené Evropě - Migration in an Enlarged Europe: Konference na Pražském Hradě.* Praha: British Council a Ústav mezinárodních vztahů, 2002.

Graf 3: Procentuální zastoupení cizinců v ČR (prvních 5 národností)

ZDROJ: Zpracováno autorkou dle dat ČSÚ⁶⁷

Velkou skupinu tvoří migranti ze zemí bývalého Sovětského svazu, kam patří hlavně Rusové a Ukrajinci. Pro ně je specifickým, že vysokoškolsky vzdělaní lidé v České republice provádějí těžké manuální práce, což způsobuje vysoká nezaměstnanost některých oblastí Ukrajiny.

Slovenští studenti využívající české bezplatné vysoké školství jsou tradičními migrujícími a díky tomu Česká republika získává ze Slovenska potenciál intelektuálů, jelikož asi 70 % studentů hodlá v ČR po studiích zůstat pracovat. Dějinná a kulturní blízkost a neexistující jazyková bariéra bude i nadále dělat ze Slováků významný zdroj migrace pro ČR.

Pro Poláky byla migrace podmíněná ekonomickými důvody. I jejich integrace je do české společnosti bezproblémová. Opět díky kulturní a jazykové blízkosti, čeština a polština totiž zaznamenává asi zhruba 22 % rozdílností.⁶⁸

Ekonomické kořeny má i příchod Vietnamců, kdy se jednalo o organizovanou pracovní migraci mezi komunistickými státy. Kvůli kulturní a jazykové rozdílnosti má vietnamská komunita tendence se izolovat od české společnosti a styky se omezují na obchodní a pracovní rovinu. Druhá generace Vietnamců, kteří se tady už narodili nebo zde

⁶⁷ Český statistický úřad 2019, c.d.

⁶⁸ NEKVAPIL, Jiří, Marián SLOBODA a Peter WAGNER. *Mnohojazyčnost v České republice: základní informace = Multilingualism in the Czech Republic: basic information*. Praha: NLN, Nakladatelství Lidové noviny, 2009. ISBN 978-80-7106-581-4.

žijí od útlého věku, má aspirace se plně začlenit do českého prostředí a v tom jim nejvíce pomáhá vzdělání v českém jazyce, jehož se jim dostalo.⁶⁹

5.2.1. Integrace cizinců v České republice

Veřejnost v České republice rozlišuje tři skupiny cizinců podle jejich asimilovatelnosti a dle jejich pozitivního či negativního přínosu. Asimilace je měřítkem přijatelnosti cizinců pro společnost, se kterým souvisí očekávání Čechů, že se určité národy a etnické skupiny co nejvíce přizpůsobí jak kulturně, tak jazykově. Do skupiny, která je nám blízká národnostně, jazykově i historicky, patří Slováci a Poláci, kteří tvoří skupiny tzv. příbuzné. Snadně asimilovatelnou skupinou, která ještě navíc s sebou nese pozitivní přínos (ekonomický a kulturní kapitál), jsou cizinci z euroatlantického prostoru. Pro českou veřejnost neznamenaají problémy a jsou přijímáni pozitivně. S touto skupinou se pojí největší očekávání, co se týče přizpůsobení se. Třetí skupinu tvoří kultury, národy a etnika Čechům zcela odlišné. Mezi ně patří Vietnamci, Arabové, ale také obyvatelé bývalého Sovětského svazu a bývalé Jugoslávie. *Přítomnost těchto cizinců je vnímána spíše negativně a u většiny populace jsou kulturně nepřizpůsobiví cizinci předmětem xenofobních obav.*⁷⁰

⁶⁹ *Migrace v rozšířené Evropě - Migration in an Enlarged Europe: Konference na Pražském Hradě.* Praha: British Council a Ústav mezinárodních vztahů, 2002.

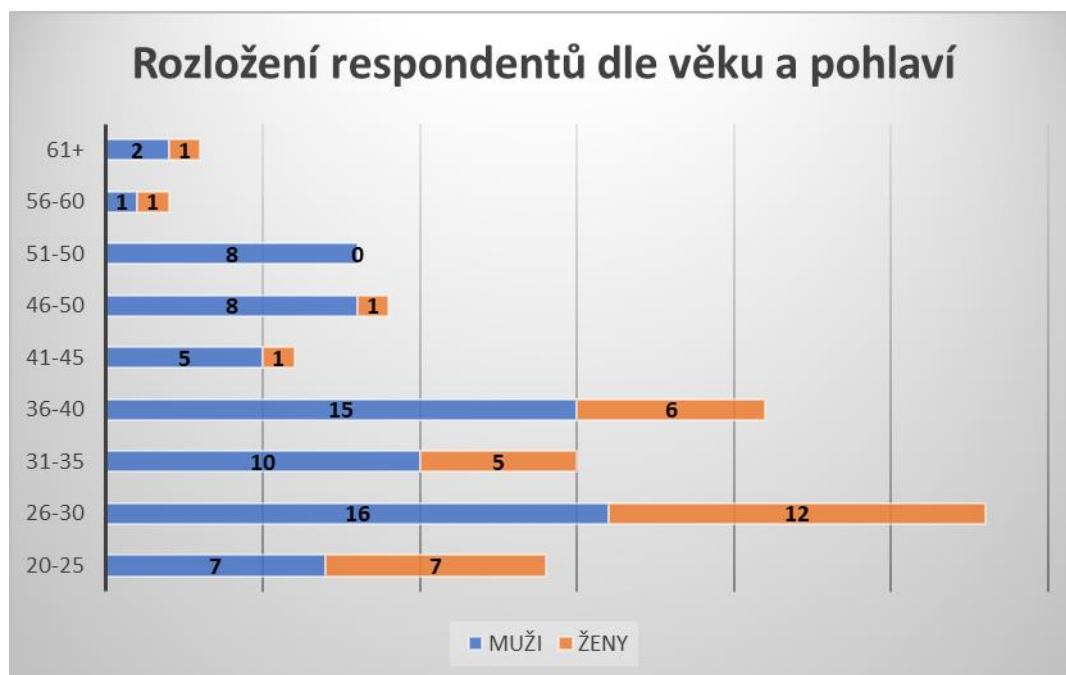
⁷⁰ GABAL, Ivan a kol. *Etnické menšiny ve střední Evropě: konflikt nebo integrace.* Praha: G plus G, 1999, s.77 – 79. ISBN 80-86103-23-4.

5.3. VLASTNÍ VÝZKUM – ITALOVÉ V ČESKÉ REPUBLICCE

Praktická část bakalářské práce má za cíl odpovědět pomocí použité metodologie na výzkumné otázky týkající se integrace Italů do české společnosti. Tyto otázky jsou uvedeny v kapitole Úvod a cíl práce.

České republika je pro Italy oblíbenou destinací. Zejména Praha je mezi nimi populární. Italů, kteří žijí v České republice, bylo v AIRE k 1.1.2019 zapsáno 5759. Z toho 1997 žen. 22,3 % z nich tu žije 3-5 let.⁷¹ Podle Ředitelství služby cizinecké policie má trvalý nebo jiný typ pobytu v České republice 5561 Italů. Z tohoto počtu to je 4476 mužů a 1085 žen (předběžná data k 30.9.2019).⁷² Tyto počty Italů ovšem nemusejí být přesné. Do systému AIRE není registrace povinná a jelikož jsou Italové občané EU, mohou na území ČR pobývat bez omezení. Skutečný počet Italů, kteří žijí na území republiky tedy bude vyšší. Polovina dotázaných Čechů si myslí, že v ČR je Italů v řádu deseti tisíců.

Z dotazníkového šetření bylo zjištěno následující rozložení respondentů dle věku a pohlaví:

Graf 4: Respondenti dle věku a pohlaví

ZDROJ: Vlastní zpracování

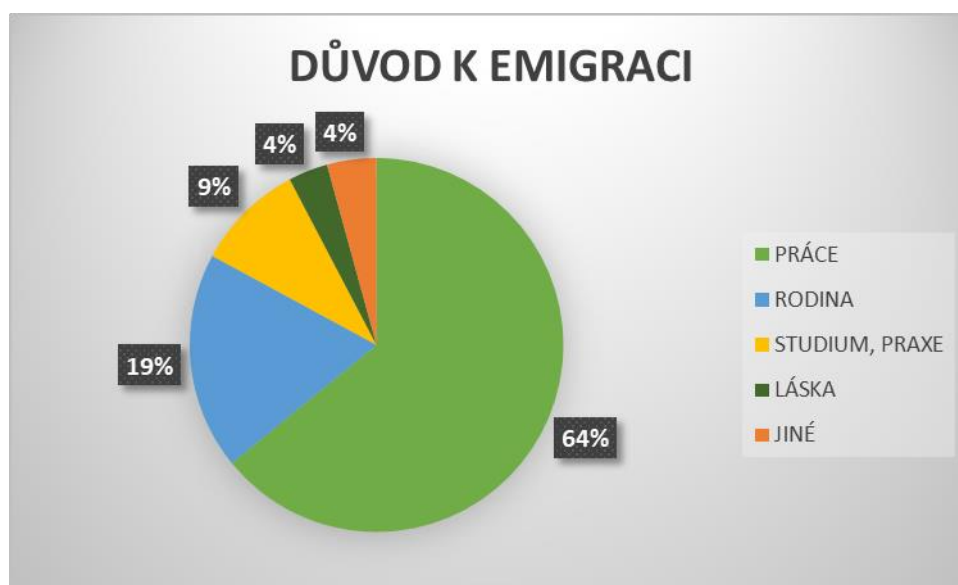
⁷¹ *Allegati socio-statistici e bibliografici: Parte quinta* 2019, c.d., s.507

⁷² Český statistický úřad [online] ČSÚ: ©2020 [cit. 2019-1-30]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/domov>

Důvod stěhování

Sekundární údaje i literární rešerše hovoří o tom, že nejčastějším důvodem migrace z Itálie byl ve 20. a 21. století odchod za prací. Jedna z prvních otázek dotazníkového šetření se tomuto tématu věnovala také. Dotazovaní měli možnost zaškrtnout více důvodů. Práci jako důvod ke přestěhování uvedlo 75 respondentů. Za rodinou se přestěhovalo 22 osob, za studiem nebo praxí 11 osob a lásku jako důvod uvedli 4 dotázaní. Jiné důvody uvedlo 5 osob a odpovědi zněly: lepší budoucnost, zvědavost, sen o stěhování do cizí země nebo prostá zamilovanost do Prahy.

Výšečový graf zobrazuje procentuální podíl jednotlivých odpovědí. Někteří respondenti uvedli více důvodů k přestěhování.

Graf 5: Důvody respondentů k emigraci

Zdroj: Vlastní zpracování

Respondenti v rozhovorech uvádějí jako důvod práci nebo práci a rodinu zároveň. Claudia i Edoardo M. měli díky své rodině připravené zázemí v Praze.

Otázka: Jaký je váš důvod k emigraci?

Edoardo C.: „Já osobně jsem měl příležitost tady v Praze, nabídku po stáži s univerzitou. Takže jsem přišel do Prahy, protože jsem měl již pracovní nabídku. Ale obecně je teď těžší najít si práci v Itálii, hlavně na jihu, a proto je pro mnoho Italů lehčí přijít do Prahy, která má mnoho pracovních možností.“

Claudia: „Já přišla do Prahy kvůli práci a rodině. Velká část mé rodiny tu již žila – moje sestry, můj otec. Takže hlavně kvůli práci, ale také kvůli nim. Dostala jsem nabídku pracovat s mým otcem, takže jsem nejdříve pracovala dva týdny v Itálii a dva týdny v České republice. Poté jsem se rozhodla, že bude lepší být přímo tady bez nutnosti se neustále přesouvat, takže jsem se přestěhovala definitivně. Můj otec se do České republiky dostal díky jednomu příteli. Vždy měl záměr jít do jiné země, a tak ho ten přítel přivedl sem na veletrh na ambasádě, a tak měl možnost vidět příležitosti k podnikání. To bylo před 24 lety.“

Edoardo M.: „Moje rodinu už tady žila. Dali mi kontakty, já potkal mou nadřízenou a ona mi dala pracovní nabídku. Mnoho Italů přichází do Prahy, protože to je blízko a život je tady levný.“

V případě českých Italů jde tedy ve většině o pracovní migraci. Vedle vysoké nezaměstnanosti je push faktorem pro mnohé také politická a ekonomická situace. Snadné nalezení práce v České republice je rozhodně nejsilnějším pull faktorem.

Češi mají o motivaci Italů k přestěhování dobré povědomí. Sedmnáct z osmnácti uvedlo také práci jako důvod. Sedm přidalo také k možnostem rodinu, tři studium a jeden problémy v Itálii.

Mnohé zdroje (viz kapitola Přehled poznatků z literatury) se zmiňují o vysoké nezaměstnanosti mezi mladými a absolventy vysokých škol. Respondenti Edoardo C. a Edoardo M. oba dálkově studují univerzity v Itálii, a tak jim byla položena následující otázka:

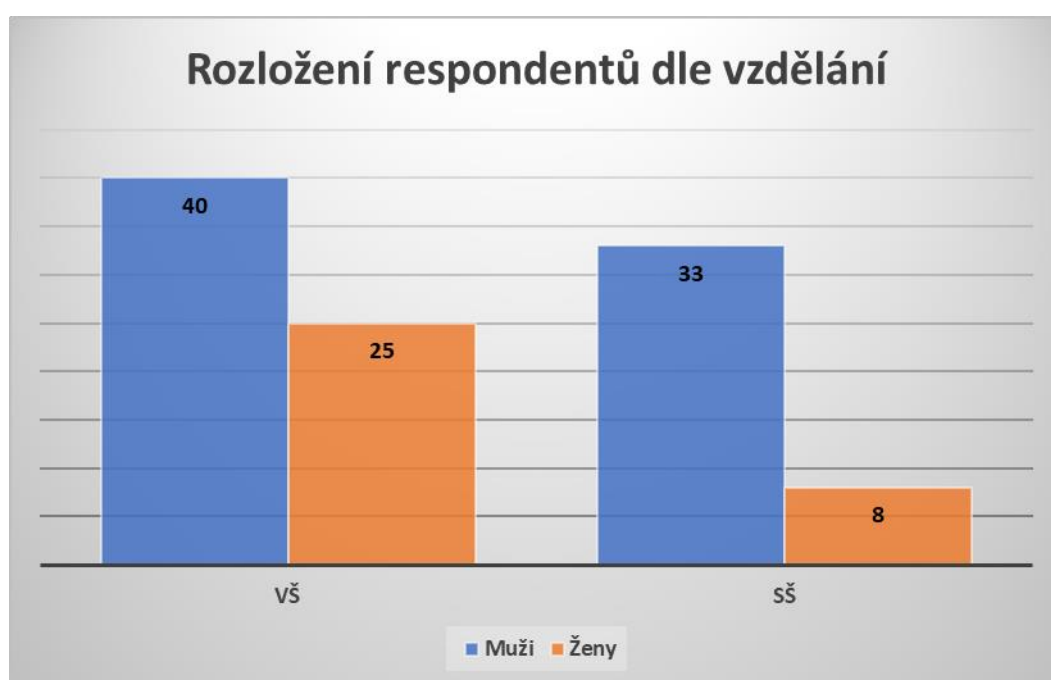
Otázka: Proč absolventi univerzit nenacházejí práci v Itálii?

Edoardo C.: „To je dobrá otázka. Myslím, že nabídka práce v Itálii je vždy horší, na nižší úrovni, v porovnání s přípravou italských studentů. Takže italští studenti preferují vyzkoušet si jiné situace v zahraničí, aby nabrali zkušenosti, které v Itálii nezískají. Možná také hledají více práce víc známé, než které by dělali v Itálii.“

Edoardo M.: „Pro některé obory je v Itálii málo práce. Mnoho lidí chce nabrat zkušenosti v zahraničí. Někteří ale skončí v jiných oborech, než které studovali.“

Oba Edoardové se přiklánějí k názoru, že mladí lidé hledají nové zážitky a zkušenosti v zahraničí. Díky programům Evropské unie je dnes snadné a populární vycestovat na studijní pobyty i stáže. Cestování je v dnešní době snadné i obecně díky dostupnosti letecké dopravy. Volný pohyb osob v rámci EU tomu jen přispívá.

V dotazníku bylo zjišťováno, jak jsou respondenti rozdělení dle vzdělání. Pro účely bakalářské práce bylo uvedení dosaženého vzdělání jako *diploma* zařazeno do kategorie střední škola se zkratkou SŠ. Itálie má trochu odlišný vzdělávací systém. Žáci absolvují deset let povinné školní docházky, která zahrnuje první a druhý stupeň. Ten je zakončen státní závěrečnou zkouškou, díky které je možné pokračovat na vyšších stupních vzdělání. Středoškolské vzdělání má více odnoží a pokud student nechce ukončit povinnou školní docházku v 16 letech, může začít ve 14 studovat v rámci nejméně tříletého programu a získat tak profesní kvalifikaci (*diploma*) v některém ze tří zaměření středních škol – lyceum, technické nebo profesní. Vysokoškolské vzdělání typu bakalářského, magisterského a doktorského titulu, tzn. *laurea*, *dottorato* či *master* je možné získat na školách univerzitního typu. Všechny typy vysokoškolských titulů respondentů jsou v kategorii vysokoškolské vzdělání se zkratkou VŠ.⁷³

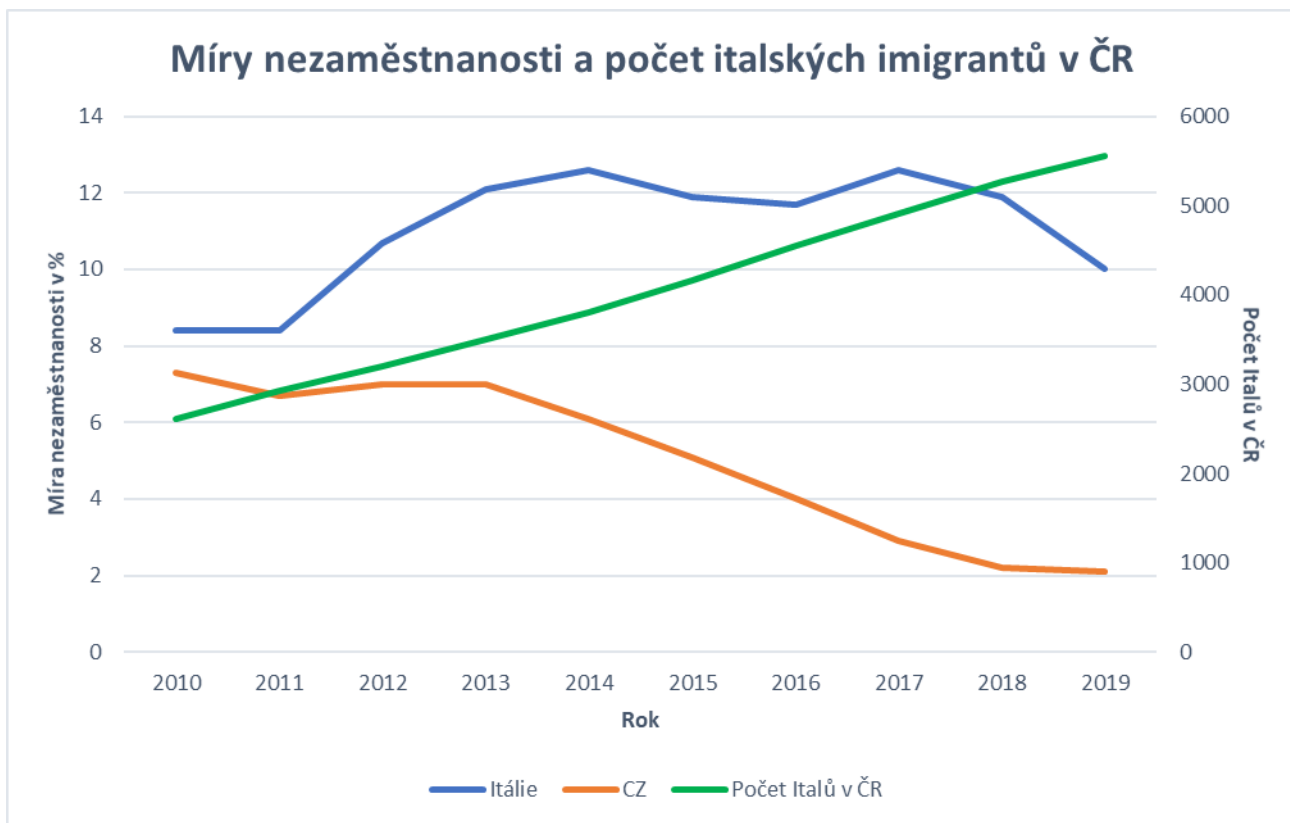

Graf 6: Respondenti dle vzdělání

ZDROJ: Vlastní zpracování

Na grafu můžeme vidět nejvyšší dosažené vzdělání respondentů dle pohlaví. Univerzitní vzdělání má 65 z nich, nižší celkem 41.

⁷³ BENIČÁKOVÁ, Jana. Italský vzdělávací systém. *Národní informační centrum pro mládež* [online]. 9.3.2018 [cit. 2020-01-30]. Dostupné z: <http://www.icm.cz/italsky-vzdelavaci-system>

Graf 7: Vývoj míry nezaměstnanosti v ČR a IT (2010-2019) a počtu it. imigrantů v ČR

ZDROJ: Vlastní zpracování dle dat EUROSTATU a ČSÚ

Nyní následuje zaměření se na míry nezaměstnanosti v obou zemích a imigraci Italů do České republiky.

Zatímco míra nezaměstnanosti v České republice od roku 2013 neustále klesá a v Evropě má nyní nezaměstnanost dokonce nejnižší, tak italská míra nezaměstnanosti se drží ve vysokých číslech a momentálně je druhá za Španělskem. Počet imigrantů z Itálie každým rokem v ČR stoupá. Meziročně jejich počet nejvíce stoupl v roce 2015/2016, kdy nezaměstnanost v Itálii byla v roce 2015 11,9 %. Na vrcholu za sledovaných devět let byla nezaměstnanost v roce 2014 a v roce 2017 (oba roky 12,6 %), kdy počet imigrantů stoupl meziročně o 351 osob (2014/2015) a o 360 osob (2017/2018).⁷⁴

⁷⁴ Eurostat [online]. [cit. 2020-02-01]. Dostupné z: https://www.google.com/publicdata/explore?ds=z8o7pt6rd5uqa6_&met_y=unemployment_rate&idim=count ry:cz:sk:hu&fdim_y=seasonality:sa&hl=cs&dl=cs

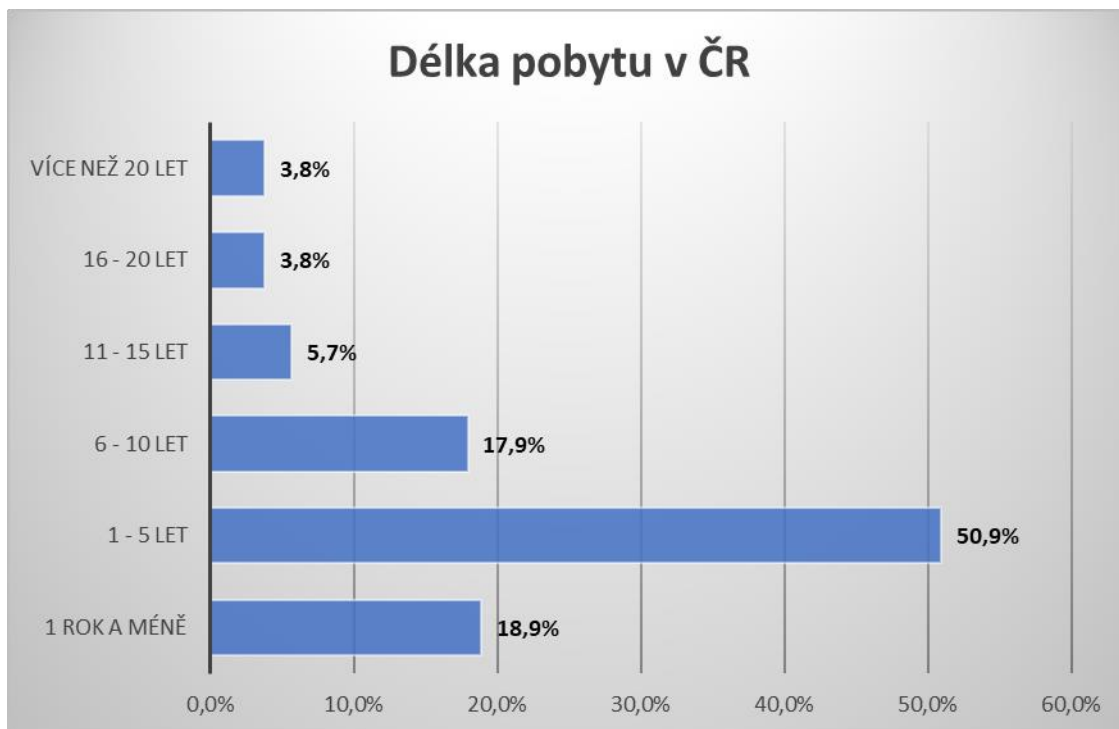
Cílem rozhovorů bylo pochopit, co způsobuje problémy v Itálii, které tolik rezonují. Co Italy v jejich zemi trápí? Debata se vždy stáčí k vedení země politiky.

Otázka: Co způsobilo ekonomickou krizi a vysokou míru nezaměstnanosti v Itálii?

Edoardo C.: „Myslím, že ekonomická krize byla v celé Evropě, takže není jen v Itálii. Ale pro Itálii spolu s Řeckem atd. to byla větší rána. Tyto země trpí více než jiné. Já nejsem expert na ekonomii, ale myslím, že Itálie má po mnoho let slabý politický a ekonomický systém, až velmi křehký. Nemá tak silné základy jako jiné země, například Německo nebo Spojené království. Takže jsme vždy trochu riziková. V Itálii dlouho není stabilní a jistá politika. Ta je také velmi důležitá pro mezinárodní trhy, které potřebují stabilitu a pevnost. V Itálii se pořád mění vláda, pořád jsou s vládou problémy a myslím, že politické problémy jsou tou příčinou. Nedávno se vláda opět po asi roce změnila, teď tu je tato vláda dvou sil, dvou stran – 5 Stelle a demokratické strany, tak uvidíme, jak to půjde.“

Claudia: „Itálie má problém v politice. Není schopná najít harmonii v tom, co je pro ni dobré. Navíc, když došlo k přechodu z liry na euro, tak v tom nebyla žádná kontrola. Ceny se zdvojnásobily, ale mzdy pracovníků zůstaly stejné. Dále jsou tu vysoké daně a dluhy. Když jsou vysoké daně, tak je lidé raději neplatí.“

Edoardo M.: „Problémy v Itálii trvají už 50 let. Není to krize z roku 2008 a jako v celém světě. Italské problémy jsou starší. Je jich hodně – vysoké daně, vysoce zdaněná práce, příliš mnoho státních zaměstnanců, které stát nepotřebuje, ale potřebuje kvůli nim vybírat vysoké daně. Tyto zaměstnance ale nemůže vyhodit, protože bychom měli ještě vyšší nezaměstnanost. Problém je také na jihu, kde je enormní nezaměstnanost hlavně mezi mladými. Také v některých částech Itálie je role ženy stále vnímána jako role matky, která se doma stará o děti a uklízí dům. Nepracuje a kvůli tomuto kulturnímu problému je i nezaměstnanost žen vyšší. Na jihu i na severu jsou problémy s kriminalitou, což je opravdový problém, který odvádí bohatství ze země. Takže špatná rozhodnutí, daně a kriminalita.“

Graf 8: Respondenti dle délky pobytu v ČR

ZDROJ: Vlastní zpracování

Při porovnání nejvyššího meziročního přírůstku italských imigrantů, nejvyšších měr nezaměstnanosti v Itálii a délky pobytu v ČR dotazovaných respondentů můžeme vidět stejný nárůst. Přírůstek v roce 2015 a míry nezaměstnanosti v letech 2014 a 2017 znamená (za předpokladu, že imigranti z těchto let stále žijí v České republice), že Italové právě žijí v ČR 2 až 5 let (k roku 2019). Stejně tak nejvíce respondentů uvedlo svou délku pobytu jako 1 až 5 let (50,9 %).

Analýza dat z dotazníků nabídla otázku, zda se jedná o krátkodobou migraci - zda Italové imigrují do České republiky na několik málo let, aby si vydělali na lepší život v Itálii. Dotazovaní se domnívají, že ano. Plán těchto migrantů je ale většinou pokračovat do dalších zemí. Respondent Edoardo C. se v budoucnu plánuje vrátit. Ostatní dva jsou ale pevně rozhodnutí v České republice zůstat.

Otázka: Jedná se u Italů spíše o krátkodobou migraci?

Edoardo C.: „Myslím, že ano, o krátkodobou migraci. Znáám i osoby, které žijí tady v Praze už mnoho let a pravděpodobně tu dalších mnoho let budou žít. Ale znám také mnoho Italů z Prahy, a také z dalších zemí jako Španělsko nebo Irsko, kteří neplánují žít tu pořád. Mají plán na pár let - získat zkušenosti, vydělat nějaké peníze a v budoucnu se vrátit do Itálie. To je i mým plánem, moje idea.“

Claudia: „*To není moje volba, já se definitivně rozhodla nevrátit se do Itálie, protože se mi tady žije dobře, koupila jsem dům, narodila se mi tady dcera, která tady chodí do školky. Moje volba je tedy zůstat. Nikdy jsem nemyslela na to zůstat tady dva/pět let a pak se vrátit domů. Moje myšlenka na přestěhování byla bez přemýšlení o návratu. Ale myslím si, že to tak spousta lidí má: nabrat zkušenosti, trochu si vydělat a pak se uvidí. Ne každý přijíždí s myšlenkou tady zůstat a žít tu. Po založení rodiny potřebujete více zakořenit a zůstat, takže podle mého názoru záleží na situaci každé osoby.*“

Edoardo M: „*Jestli mohu mluvit sám za sebe, tak já nejsem dočasný imigrant. Mám tu domov, žiji tu dobře, snažím se vstoupit do kultury české a můj plán je nevrátit se do Itálie. Krátkodobá migrace určitě existuje, ale mnohem častěji moji kolegové přicházejí do Prahy na dva/tři roky a pak se nevrací do Itálie, ale chtějí do dalších zemí. Populární je Španělsko, kulturně je velmi blízké. Imigraci do ČR vidí mnoho lidí jako krátkodobé nabrání zkušeností a mnoho z nich pokračuje dál.*“

5.3.1. Integrace do české společnosti

Znalost českého jazyka

Znalost jazyka je jeden z předpokladů integrace do majoritní společnosti a pro mnoho Čechů je důležitá pro přijetí do společnosti a asimilaci. Mají ale Italové motivaci se učit česky? Pokud mají v plánu se relativně brzy vrátit do Itálie, má pro ně studium jazyka smysl?

Otázka: Umí Italové česky?

Edoardo C.: *„Znám Italy, kteří mluví česky, ale jsou to lidé, kteří mají silnou motivaci, protože tu žijí mnoho let a chtějí tu žít i dál. To je podle mě nejdůležitější věc, pokud má člověk motivaci, důvod, tak se opravdu může naučit český jazyk. Problém s češtinou je, že to je jazyk, kterým se mluví jen v České republice a je také velmi těžký pro nás Italy. Já například tuto motivaci nemám, pro mě je to moc těžké, i přes to, že bych se chtěl učit česky.“*

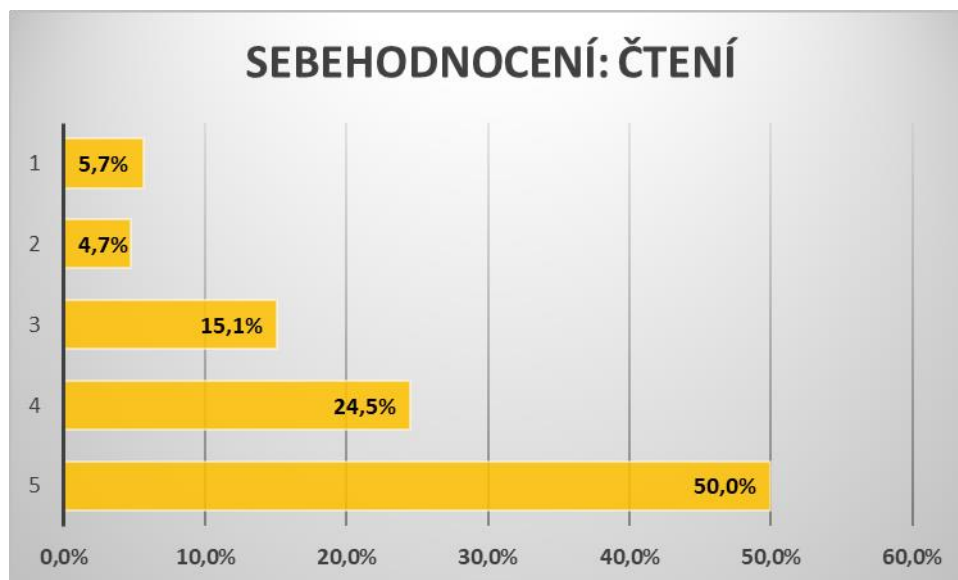
Claudia: *„Spousta z nich, ale ne mnoho. V tomto ohledu se český stát zachoval správně. Je tu mnoho firem, kde se pracuje v angličtině. Tudiž spousta lidí nemá potřebu se učit jazyk, protože v práci mluví dle potřeby s ostatními anglicky. To je dobré pro ekonomiku, ale na druhou stranu také smutné, protože podle mě by bylo správné, aby se každý snažil naučit alespoň trochu česky kvůli integraci. Je to důležité k vytvoření si přátelských vztahů. Být schopný si popovídat překonává tuto jazykovou bariéru a je to důležité hlavně pro ty, kteří tu chtějí zůstat.“*

Edoardo M.: *„Velmi málo. Ze zkušenosti, kterou mám, tak velmi málo. Čeština je komplikovaná, a tak zabere spoustu času, než budete mluvit dobře. Spousta slov je jiných, nejsou ničemu podobné. Další věcí je, že čeština není vnímána jako užitečná, protože se s ní mluví jen v malé zemi a není potřeba v jiných zemích. Není jako angličtina nebo španělština. Italové jsou také velmi líní co se týče jazyků.“*

Pohled Čechů je takový, že 12 z nich si myslí, že Italové český jazyk neovládají, a 6 si myslí opak.

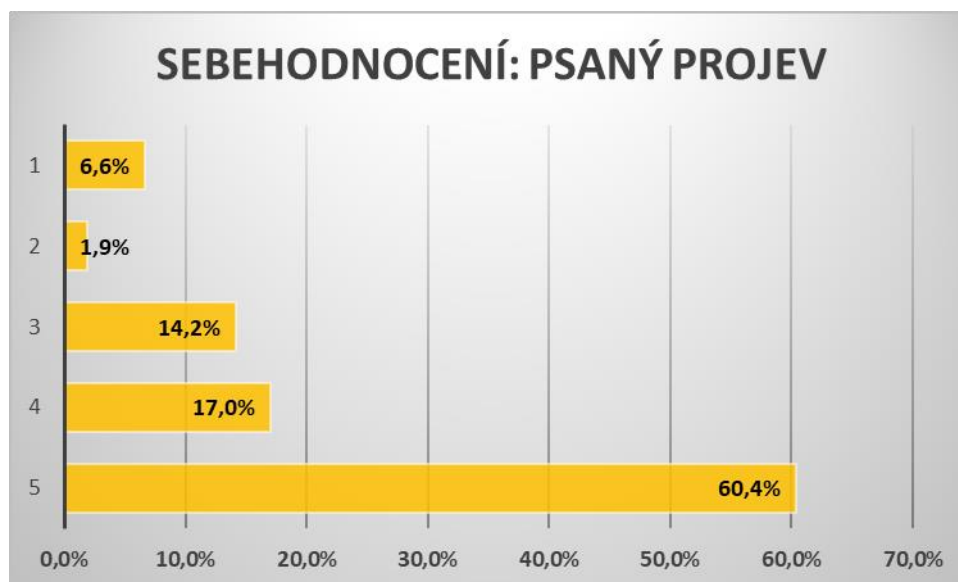
Nemůžeme jednotně říct, že Italové česky umí nebo neumí. V každé skupině Italů se najdou tací, kteří češtinu ovládají, někteří dokonce velmi dobře.

V další sekci otázek měli respondenti hodnotit svou úroveň znalosti českého jazyka. Stupnice sebehodnocení odpovídá školní stupnici 1-5, kdy 1 je nejlepší. Respondenti se hodnotili v četbě, písmu, schopnosti se vyjádřit a porozumění mluvené řeči.

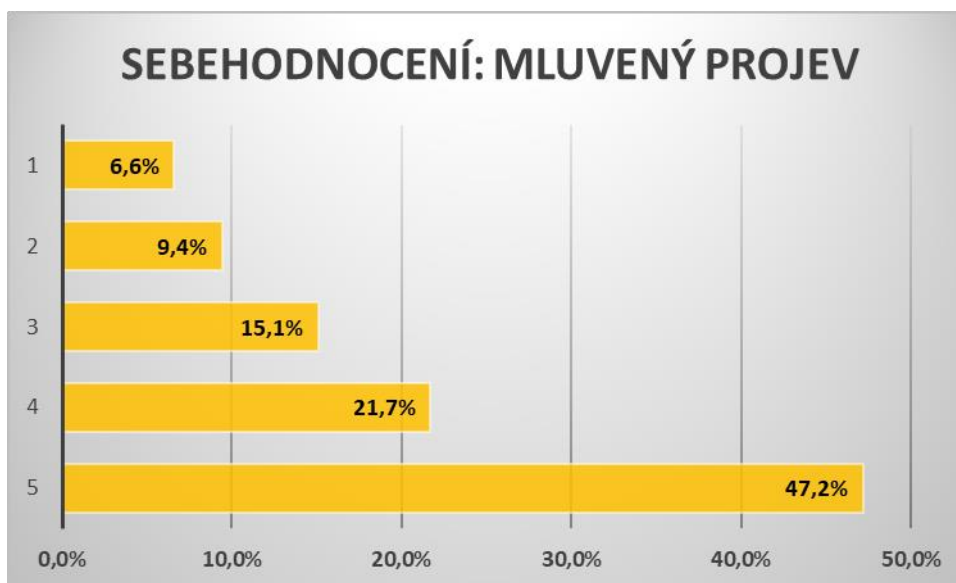
Graf 9: Sebehodnocení znalostí českého jazyka: čtení

ZDROJ: Vlastní zpracování

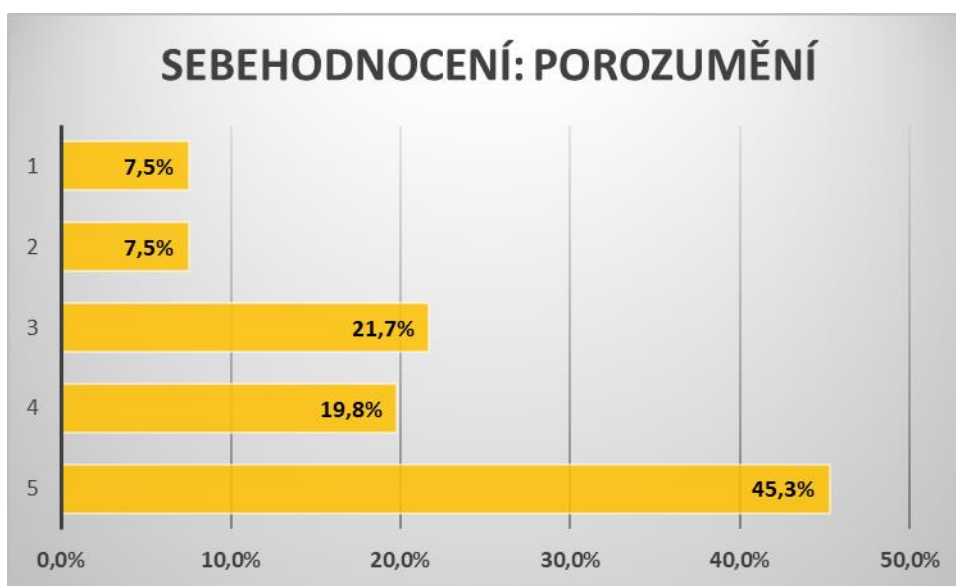
Graf 10: Sebehodnocení znalostí českého jazyka: psaný projev

ZDROJ: Vlastní zpracování

Graf 11: Sebehodnocení znalosti českého jazyka: mluvený projev

ZDROJ: Vlastní zpracování

Graf 12: Sebehodnocení znalosti českého jazyka: porozumění

ZDROJ: Vlastní zpracování

Více než polovina respondentů hodnotila svou úroveň znalosti českého jazyka jako nedostatečnou či dostatečnou. Celkový průměr u mužů ze všech tří oblastí byl 4,0925 a u žen 4,1439. Rozdíly nepřinášejí ani vysokoškolské vzdělání, kdy průměr respondentů byl 4,1192 (v toho ženy 4,0400), a respondentů bez vysokoškolského vzdělání 4,0915 (z toho ženy: 4,4688). Jedině u žen se středoškolským vzděláním došlo ke zhoršení téměř o půl známky oproti celkovému počtu respondentů.

Všichni tři dotazovaní mají zkušenosti se studiem českého jazyka. Edoardo C. ale nemá dostatečnou motivaci a chuť do učení. Claudia dosáhla určité úrovně, se kterou si vystačí. Zároveň využívá své okolí ke tlumočení a překladům složitějších věcí. Edoardo M. aktivně studuje češtinu a jeho zájmem je osvojit si ji ještě lépe.

Otázka: Je nutné ke studiu češtiny používat učebnice nebo navštěvovat kurzy?

Edoardo C.: „Zkusil jsem se učit češtinu pomocí aplikace v telefonu, ale naučil jsem se velmi málo. Myslím, že k naučení se češtiny je nezbytné absolvovat kurz s učitelem. Je pak možné mluvit, protože čeština má velmi odlišnou gramatiku, a proto je samostudium velmi těžké. Víím, že existují takové kurzy, ale člověk musí mít motivaci.“

Claudia: „Čeština je velice těžká, protože skloňuje všechno, i jména. Každé slovo mění význam. Vy nemáte tolik slov, tolik sloves, ale všechno měníte dle věty nebo svého úmyslu. Je to těžké to pochopit. Italština je mnohem jednodušší. Je určitě nezbytné češtinu studovat. Moje sestra měla štěstí, nenavštěvovala kurzy, ale naučila se česky tak, že komunikovala s lidmi. Logicky je limitována psaním, protože se naučila velmi dobře mluvit, ale neumí tolik psát. Ale ona má na jazyky talent. Takže si myslím, že kdo nemá takové predispozice jako ona, musí studovat, hlavně pokud chce i psát.“

Edoardo M.: „Je to nutné hlavně pro základy, pro pochopení, jak jazyk funguje. Jakmile se pochopí, jak funguje, je důležité hlavně cvičit, cvičit a cvičit. Gramatika se nastuduje na kurzu, ale musí se pořád cvičit.“

Doplňující otázka: Co kdyby by byly kurzy bezplatné nebo povinné?

Edoardo C.: „Povinné, nevím, jestli to je dobrý nápad. Hlavně proto, že nutit někoho studovat jazyk není příliš dobré. Ale kdyby byly kurzy zadarmo, tak bych si ho určitě udělal. Myslím, že by si spousta lidí rádo udělalo kurz, ale problém je, že jsou často trochu drahé.“

Claudia: „Ano, myslím, že by kurzy měly být bezplatné. Možná by měla přinejmenším ambasáda poskytovat kurzy těm, kteří se zde rozhodnou zůstat. Protože je správné, aby se lidé integrovali do společnosti, ve které žijí.“

Edoardo M.: „Bezplatné kurzy by byly bezva. Kdyby mi někdo řekl: podívej, tady je bezplatný kurz, tak rozhodně jdu. Ale často jsou kurzy v týdnu, kdy je člověk unavený z práce,

musí se platit hodně a často. Povinné kurzy jsou riskantní, protože mnoho lidí nemá motivaci se učit česky. Byla by to pro ně otrava, takže povinné ne.“

Respondenti se shodli na výhodnosti bezplatných kurzů, které by teoreticky byly nabízeny například ambasádou. K povinným kurzům ale byli skeptičtí.

Nabízí se teorie, že čím déle je cizinec v určité zemi, tím lépe umí jazyk té země. Následující graf ukazuje komparaci délky pobytu v ČR a průměru sebehodnotících známek z českého jazyka.

Graf 13: Průměrné známky vůči délce pobytu v ČR

ZDROJ: Vlastní zpracování

Můžeme vidět tendenci zlepšení. Čím menší průměrná známka je, tím lépe svoji znalost respondenti ohodnotili. Tzn. 1 znamená nejlepší úroveň.

54 respondentů uvedlo jazyk jako nejtěžší věc na jejich přestěhování do České republiky.

Pro život v České republice je do jisté míry důležité ovládat český jazyk. Každodenní život i krizové situace si to mnohdy žádají. Neznalý cizinec může být zmatený, pokud se nedostane k informacím v jazyce, kterému rozumí. Používáním jiného společného jazyka, jako je angličtina, se mohou ztrácet významy v překladu.

Otázka: Jaké může mít důsledky v běžném životě fakt, že Ital neumí česky?

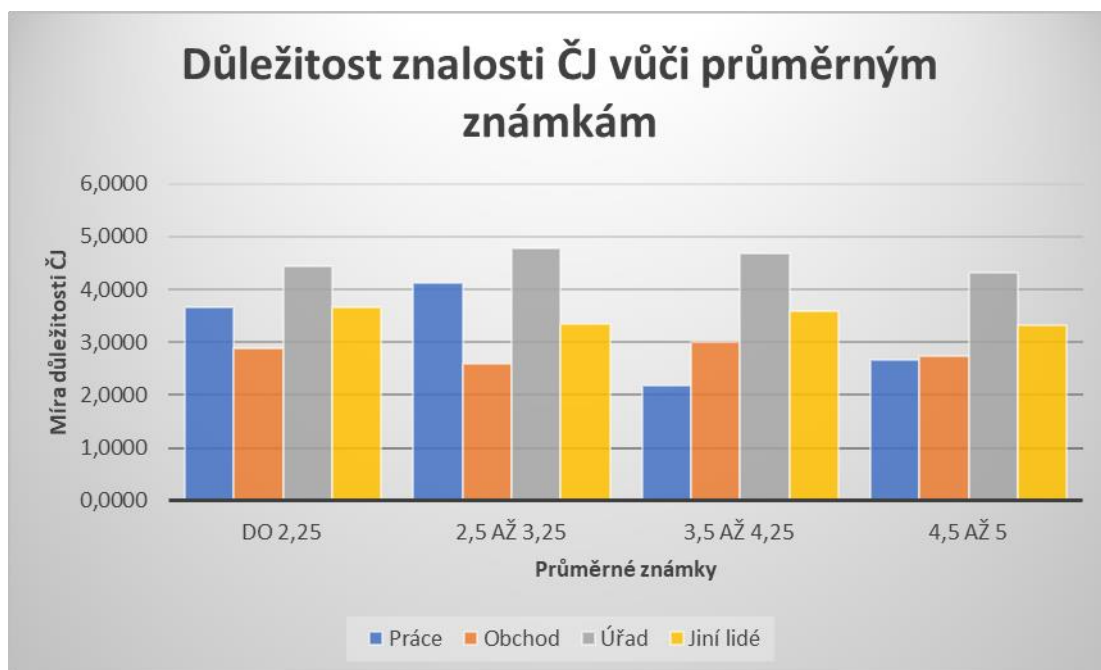
Edoardo C.: „*Já osobně jsem neměl nikdy žádný problém. Někdy mluvím anglicky, někdy je dostačující znát malinko z češtiny, abych se domluvil. Ale vím od některých kolegů a přátel, kteří mi to vyprávěli, že někdy jsou v baru nebo obchodě lidé, kteří anglicky nemluví, a když vidí cizince, tak se vůči nim nechovají moc mile, jsou nepřijemní, hrubí. Ale já osobně jsem nikdy nezažil takovou situaci. Nemám zkušenosti ani s doktory v Praze. Potřeboval jsem využít advokátní kancelář, ale vždy jsem se tam setkal s dobrým chováním.*“

Claudia: „*Žádné, protože v Praze, podle mě v celé ČR, všichni mluví anglicky. To je rozdíl oproti Itálii. My vyjdeme ze školy a jsme nevzdělání, neumíme mluvit anglicky, nejsme v tom jazyce dobří. Zatímco ti, kteří vycházejí ze školy tady, tak jsou všichni připravení a můžou čelit konverzacím v angličtině bez jakýchkoliv problémů. Věřím, že 90 % Čechů mluví anglicky. Já si dokonce našla doktory, kteří mluví italsky, což výrazně usnadňuje komunikaci o těch nejzávažnějších věcech.*“

Edoardo M.: „*Tohle můžu říct ze zkušenosti mé rodiny. Když Ital nemluví česky, tak se k němu Češi chovají hůře. Pochopí, že jsou k němu číšníci nebo prodavačky chladnější. Je to pravda, viděl jsem to. Když Ital nemluví česky ani anglicky, tak je to velmi komplikované, ve městě pak žije špatně, cítí se sám. Nikdy jsem ale nepotřeboval třeba doktora, ale dovedu si představit, že to může být velký problém, když Ital nemluví česky.*“

Čechům, kteří odpověděli na otázku týkající se znalosti češtiny „ne“, byly položeny dvě otázky doplňující. Z první vyplývá, že z dvanácti považuje devět Čechů za nesprávné, že Italové česky neumí. Jako důvod, proč tomu tak je, uvedli osmkrát, že je čeština těžká, šestkrát, že Italové nejsou ochotni se učit, čtyřikrát, že češtinu k životu nepotřebují. Češi mimo jiné uvedli, že Italové vyhledávají italsky mluvící Čechy.

V následující sekci dotazníků měli italští respondenti za úkol subjektivně určit míru důležitosti znalosti českého jazyka v různých situacích. Znamka 5 značila „nejvíce důležitá“, známka 1 značila „nejméně důležitá“. Míru této důležitosti respondenti hodnotili v následujících oblastech: práce, při nakupování v obchodě, na úřadě a při kontaktu s jinými lidmi. Graf níže dává tuto míru do srovnání s průměrným sebehodnocením.

Graf 14: Důležitost znalosti ČJ vůči průměrným známám

ZDROJ: Vlastní zpracování

Z grafu lze vyčíst, že respondenti se subjektivně lepší znalostí českého jazyka ho považují za důležitější v pracovní oblasti než respondenti s průměrem 3,5 a horší. Při nakupování v obchodě i při komunikaci s jinými lidmi je názor téměř stejný. Respondenti se shodli, že při situacích na úřadě je znalost českého jazyka nejdůležitější. Mnoho z nich uvádělo v dalších částech dotazníku těžkosti, které je jako nemluvcí českého jazyka provázely v komunikaci s českými úřady. Někteří se nedomluvili ani anglicky. Další zmiňovanou obtíží bylo nalezení lékařů, kteří jsou schopni a ochotni komunikovat s Italy alespoň v angličtině.

Italská komunita a vztah Italů a Čechů

Jaký je vztah Italů a Čechů, kdy pro komunikaci chybí dostatečná znalost českého jazyka? Tento fakt je určitě velkou bariérou a mohl by vést i ke vzájemnému nepochopení a následnému odcizení.

Otázka: Může z neschopnosti komunikace v češtině vzniknout zdroj nepochopení Čechů?

Edoardo C.: „Může. Může to být zdrojem nepochopení chování Čechů. Já si nemyslím, že jsou Češi nijak zvláště chladní nebo příliš rezervovaní. Někteří Italové jsou jen zvyklí na více přátelské prostředí. Ale nemyslím si, že by byl rozdíl mezi Italy a Čechy nějak velký.“

Edoardo M.: „Ano, myslím, že když lidé nemluví stejným jazykem, tak je to vždy riskantní. Mnoho Italů nemluví česky, a tak si český charakter vykládají jako velmi odtažitý. Slychám to často: Hmm, Češi jsou tak chladní. Já ale věřím, že nejsou chladní, jen potřebují více času.“

Z vlastní zkušenosti i ze zkušenosti dotazovaných Čechů je patrná praxe, kdy Italové hojně využívají Čechy, kteří ovládají italský jazyk. Takový Čech může překládat, tlumočit a fungovat jako zdroj pro vysvětlování různých jevů. Italové se na něj pak obracejí často a v nejrůznějších záležitostech, protože u nich vzbudí větší důvěru.

Otázka: Vyhledáváte Čechy, kteří mluví italsky, nebo Italy, kteří mluví česky?

Edoardo C.: „Pokud si mám vybrat, tak Čechy, kteří mluví italsky. Můžeme tak spolu komunikovat. Pokud zvolíme dostatečně nízkou úroveň češtiny, tak s nimi můžu zkoušet mluvit česky. Je to možnost, jak se učit jazyk.“

Claudia: „Ano, pomáhají mi. Doprovázejí mě, když je to nezbytně nutné. Ale například dnes jsem byla v bance, sama, a bez problémů. Vyřídila jsem vše v klidu. Ale můžou být i komplikované situace, a tak mě někdo doprovodí a pomůže s tlumočením.“

Edoardo M.: „Čechy, protože s nimi rád mluvím česky. To mi hodně pomáhá. Vůbec nepoužívám angličtinu. Také mi domů může přijít nějaký dopis, kterému nebudu rozumět. Ukážu ho Čechovi a ten mi řekne: Hele, udělej tohle, podepiš tohle.“

Otázka: Máte české přátele?

Edoardo C.: „*Ano, mám české přátele, ale ne mnoho. Většina mých českých přátel jsou lidé, které jsem poznal v práci. Ale mám také přátele mimo. Bohužel nebo bohudík lidé, se kterými se setkávám nejčastěji, jsou Italové a jsou propojení s místem, kde pracuji. Českých přátel nemám tolik, ale ještě je na to čas.*“

Claudia: „*Bohužel ne. Znamé, ale ne takové přátele, se kterými můžu někam jít. Snažím se přátelit s maminkami dětí ve školce, ale je těžké překonat jazykovou bariéru.*“

Edoardo M.: „*Ano a všechny mimo mou práci.*“

Informátoři se s italskou komunitou nesetkávají. Vytvářejí vztahy s kolegy z práce a přáteli se i s Čechy. Od italské komunity si ale drží odstup nebo k ní mají vyloženě chladný vztah. Edoardo M. je vůči komunitě dokonce velmi kritický. Tento přístup je velmi odlišný například od příslušníků ruskojazyčných národů, pro které je společný jazyk základním a silným poutem. V České republice má jednu z největších zásluh na spojování Italů Italský kulturní institut, Velvyslanectví Italské republiky, Společnost přátel Itálie a co se týče sdílení praktických informací i překladů zpráv web italiapragaoneway.eu.

Otázka: Je italská komunita uzavřená?

Edoardo C.: „*Italská komunita je bohužel trochu uzavřená. Je trochu jiná než ostatní. Někteří Italové se cítí být lepší než ostatní. Například co se týče kuchyně. Takže se vytvářejí hádky o tom, co dělají Italové a co dělají ostatní. Někdy to je žertovné, někdy to je trochu nevhodné. Takže trochu si myslím, že je italské komunita uzavřená, ale ne vždy, myslím, že Italové umí být i s ostatními, se všemi typy osob. Nemají problém mít vztahy s ostatními, ale hlubší vztahy budou mít vždy s jinými Italy.*“

Claudia: „*Určitě ano. Já trávím 90 % času v práci, italské firmě, a zbytek času trávím s rodinou. Nemám moc času na integraci. Žiji v malé obci, znám sousedy. Snažím se chodit na různé akce jako rozsvěcení vánočního stromu v obci. Ale ve výsledku žiji ve skupině, kterou tvoří má rodina. Situace v centru je možná jiná. Člověk tam má více příležitostí se integrovat do společnosti.*“

Edoardo M.: „*Italská komunita je velmi uzavřená, super uzavřená. Znam pár lidí, kteří v ní jsou. Já ji nevyhledávám, nemám ji rád.*“

Podotázka: Pořádají se nějaká setkání nebo akce pro Italy?

Edoardo C.: „Já je moc neznám. Znáám to jedině virtuálně. Na Facebooku jsou skupiny Italů. Někdy jsou užitečné pro získání informací. Někdy jsou trochu hloupé kvůli neomaleným lidem, kteří nejsou milí, ani nijak nepomáhají. Pokud jsou tyhle skupiny nápomocné, tak je to skvělé. Jinak reálná setkání...vím, že existují různá sdružení v Praze, ale přímo je neznám.“

Claudia: „V centru Prahy určitě ano.“

Edoardo M.: „Ano. Například obchodní komora pořádá všechny akce v průběhu roku, Vánoce, Velikonoce, svátky. Ale já tam nechodím, není to nic pro mě.“

Podotázka: Jak to mezi Italy v komunitě funguje?

Edoardo C.: „Nevím přesně, protože si nemyslím, že bych byl uvnitř komunity. Moje malá italská komunita jen ta, která je spojená se školou, kde pracuji. Jsme jednoduše skupina Italů, kteří společně pracují a kteří mají vztahy i mimo práci. Takže se naše skupina vytváří z potřeby mít s kým mluvit, mít s kým trávit čas. Jistě takhle daleko od domova se mohou vytvářet vztahy, které by se jinak doma neutvořily. Znáám osoby, se kterými mám dobré vztahy a možná bych je doma nikdy nepotkal, protože jsme každý jiný. Vzdálenost od domova spojuje, když tu nemáte své nejbližší. To je první z důvodů, proč se komunity cizinců v zahraničí utvářejí. Také tu je potřeba sdílet rozdíly, které ČR má.“

Claudia: „Nevím, žiji totiž v úzkém kruhu rodiny a Italů, se kterými pracuji.“

Edoardo M.: „Já italskou komunitu nesnáším. Nepotkávám se s ní. Znáám někoho, znám česko-italskou obchodní komoru, ale jsou to lidé, kteří si zvykli někde, kam já nechodím. Můj svět je mimo práci s Čechy. Možná s nějakým italským kolegou. Ale mimo italskou komunitu.“

Integrace Italů do české společnosti

Otázka: Myslíte si, že jste úspěšně integrovaný?

Edoardo C.: „*Ne, nevěřím tomu. Protože aby se cizinec doopravdy integroval, musí znát jazyk, a proto si myslím, že integrovaný nejsem. Ale možná to v budoucnu zkusím.*“

Claudia: „*Cítím se integrovaná, i když mě limituje jazyk v navazování vztahů s ostatními. Neměla jsem žádný problém s přijetím do společnosti, a proto se cítím být integrovaná.*“

Edoardo M.: „*Jsem. Trvalo to dva roky. Hodně mi pomohlo zcela nechat Itálii za sebou. Ve smyslu, že dokud jsem se každý druhý víkend vracel a dokud moje mysl a srdce byly v Itálii, tak to bylo velmi komplikované. V momentě, kdy jsem si řekl, že můj život je v Praze, tak se vše kompletně změnilo. Vztah k jazyku, vztahy obecně, velmi se to zlepšilo.*“

Podotázka: Co k tomu tedy chybí?

Edoardo C.: „*Jazyk je nejdůležitější věc. Protože s jazykem přichází i kultura, přichází přímý kontakt s lidmi a život se stává normálním životem. Pokud jdu do metra, do supermarketu nebo jdu po ulici a slyším jazyk, kterému absolutně nerozumím, tak se stávám izolovaným. I ostatní ví, že jsou izolovaní, protože oni mluví a já nerozumím ničemu. Je to jako žít ve dvou různých světech, pokud není možné mluvit česky. Jazyk přichází společně s kulturou, komunitou a vztahy.*“

Claudia: „*Mně chybí jen jazyk. Umím jen základy, spoustu toho neumím, proto je pro mě těžké začít diskusi. Proto jsem blokována. Chtěla bych třeba organizovat večere se sousedy, ale jsem tímto limitovaná.*“

Edoardo M.: „*První chybu, kterou Italové dělají je, že mají bytostnou nostalgii k Itálii. Ke kuchyni, k podnebí. Žijí v nostalgické dimenzi, která blokuje jejich spokojený život v Praze. Vidí pak Prahu jako místo, kterému nerozumí, jako špatné místo, neocení jí jako takovou, protože si myslí, že je v Itálii všechno lepší. Druhou chybou je, že se nenaučili být pokorní. Často se cítí nadřazeně. Přitom by měli být více pokorní, protože Čechům trvá, než se otevřou, a když vidí někoho, kdo arogantně prezentuje svou kulturu, tak se neotevřou nikdy. Mé vnímání se změnilo, když jsem se naučil více česky.*“

Podotázka: Můžete popsat míru své integrace? (k otázce vysvětleny definice integračních teorií)

Edoardo C.: „*Pokouším se integrovat a adaptovat do kultury. Není to tolik těžké. Nemyslím si, že by italská a česká kultura měly obrovské rozdíly, nejsou příliš odlišné. Rozdíly tu jsou, ale jsou velmi malé. Nyní je ale moje integrace nízká, snažím se učit česky a myslím, že se tím integrace zvyšuje, ale teď je bohužel nízká.*“

Claudia: „*Z 90 % mám italskou kulturu, ale postupně se to mění, a já, díky mé dceři, přijímám i kulturu českou.*“

Edoardo M.: „*Snažím se co nejvíce se informovat o místě, kde žiji. Abych byl v obraze se situací v Česku, znal tradice, kulturu. Chybí mi vyšší úroveň českého jazyka, což mi brání pochopit českou společnost a zcela do ní vstoupit. Například mi uniká vše ze světa televize, protože nesleduji českou televizi. Neznám slavné Čechy, neznám českou literaturu, neznám tolik českou hudbu, mnoho věcí. Uniká mi mnoho věcí. Ale jsem integrovaný, protože se každý den učím něco českého. Každý den. Ale musím na tom ještě hodně pracovat. Řekl bych, že kultury kombinuji. Pracuji v italštině, takže moje italská část je tady přítomná každý den. Uvidíme za pár let.*“

Otázka byla položena i v dotazníku pro Čechy. Jak vidí míru integrace Italů? Dvanáct uvedlo úroveň multikulturalismu, kdy vedle přijetí českého jazyka a kultury dochází zároveň k udržování kultury vlastní. Šest Čechů si myslí, že se Italové segregují z vlastní iniciativy.

Třináct Čechů z osmnácti oslovených považují znalost českého jazyka pro integraci za důležitou. Pět nikoliv.

Otázka: Co je na integraci do české společnosti kromě jazyka nejtěžší?

Edoardo C.: „*Kromě jazyka... myslím, že jazyk je zásadní... ale kromě jazyka...určitě pro mnoho Italů není jednoduché zdejší počasí. Mnozí potřebují víc tepla, není jim dobře, když je zima, prší, je zamračeno. Potřebují být blízko moře. Vím, že to jsou druhotné, nedůležité věci. Myslím, že prostě zásadní je jazyk a od toho se odvíjejí všechny problémy s integrací mezi Čechy a dalšími cizinci.*“

Edoardo M.: „*Hm, opravdu dobrá otázka. Nemyslím si, že je mnoho rozdílů s Itálií, kulturních. Zdá se mi, že ČR je na tom lépe sociálně. Vidím, že jsou tu ženy nezávislé. Nejsou tu zvláštní problémy. Myslím, že pro integraci je potřeba pokora. A Italové často pokorní nejsou. Jsou hodně namyšlení, co se týče italské kultury.*“

Otázka: Je možné, aby Ital zakořenil v České republice?

Edoardo C.: „*Ano, proč by ne? Možná nebude zakořeněný tak pevně, ale myslím, že když mají Italové třeba partnerské vztahy s Čechy nebo Češkami, tak můžou v ČR také zakořenit. Znáám některé, není jich moc, kteří mají své kořeny také tady a opravdu žijí v Praze. Takže si myslím, že je to možné. Třeba budou mít Italové kořeny v Itálii, ale také tady, v případě, že mají děti, jsou ženatí/vdané, mají stabilní partnerské vztahy.*“

Edoardo M.: „*Podle mě ano. Chce to čas, určitě. Často je to díky českému partnerovi. Znáám Italy, kteří tu žijí dvacet i třicet let a jsou tu spokojení. Jeden ze čtyř Italů tu může zakořenit. Záleží také na osobnosti. Myslím, že mnoho Italů má český životní styl. Klidný styl. Pracovat a být stále spojen s venkovem, mít vztah k přírodě, mít lehčí život. Takový život se může Italům líbit.*“

Analýza všech získaných dat jasně ukazuje na znalost jazyka jako na nejdůležitější faktor pro úspěšnou integraci. Jakmile mají Italové dostatečnou znalost češtiny, začnou pronikat i do české kultury a sociálního života. Jejich pohled na ČR i Čechy samotné se mění a cítí se být součástí české společnosti. Častěji je vyšší úroveň znalosti patrná u Italů, kteří tu založili rodinu a žijí tu mnoho let.

Italové si vždy ponechávají a hýčkají svou kulturu. Jak moc se poté otevřou české kultuře je subjektivní. Jejich děti, kteří se vzdělávají v českém jazyce, je do české kultury zasvěcují. Kombinace výše uvedeného pak přispívá nejen k úspěšné integraci ale i k případnému zakořenění v České republice.

5.3.2. Hodnocení aspektů života v ČR a v Itálii

V ekonomické části bylo úkolem respondentů porovnávat život v České republice a v Itálii. První dvě otázky se týkaly hledání práce a životních nákladů. Výsledky uzavřených odpovědí ukazují následující dva grafy.

Graf 15: Graf odpovědí: Ve které zemi je snadnější nalézt práci?

ZDROJ: Vlastní zpracování

Českou republiku za zemi, ve které lze lépe nalézt práci, označilo 80 % dotazovaných. Z celkového počtu mužů to bylo 79 % a z celkového počtu žen 82 %. Že by bylo snadnější si najít práci v Itálii, si myslí jen jeden muž a žádná žena. Stejně dobrá šance v obou zemích je dle devíti respondentů. Možnost „nevím“ uvedlo 11 osob, z toho 5 žen (15 % žen).

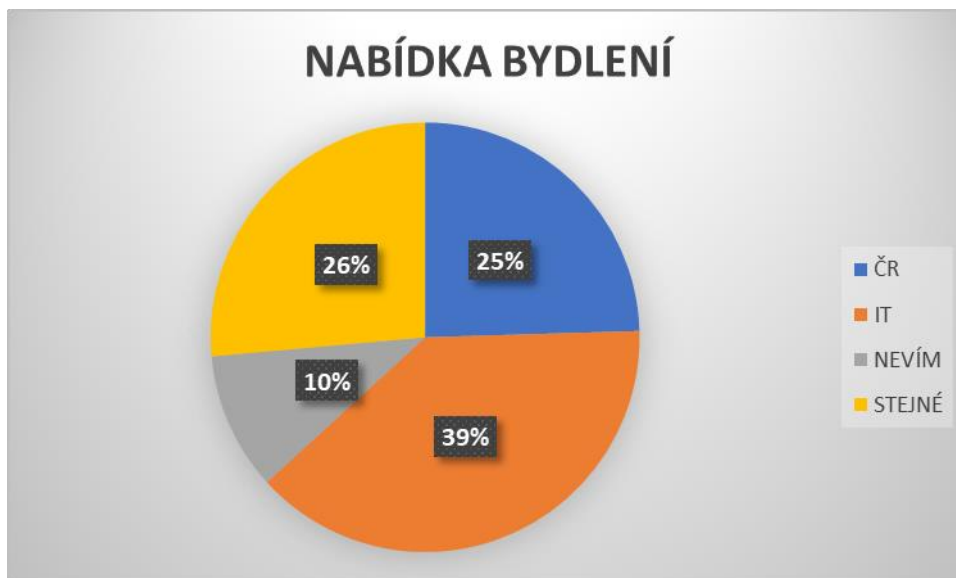

Graf 16: Graf odpovědí: Ve které zemi jsou vyšší životní náklady?

ZDROJ: Vlastní zpracování

Druhá otázka se zaměřovala na výši životních nákladů. Opět 80 % dotázaných uvedlo, že vyšší životní náklady jsou v Itálii. Dle pohlaví uvedlo Itálii 41 % mužů a 76 % žen. Stejně vysoké životní náklady v obou zemích jsou dle 13 osob a 5 žen (15 %). Možnost „nevím“ zvolili jen 3 respondenti.

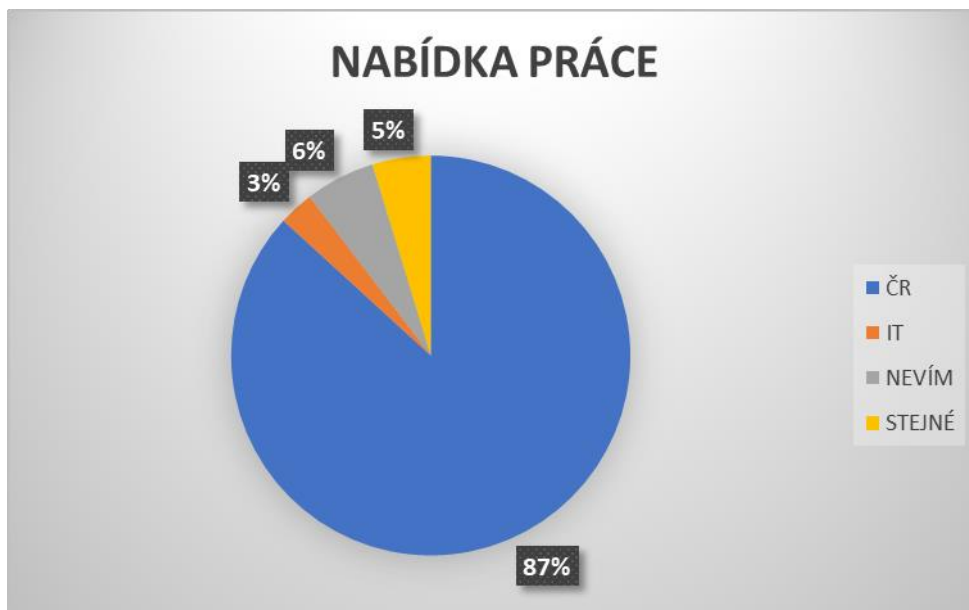
Dotazník pokračoval úsekem hodnocení dalších sfér ekonomiky, života a státu. Uzavřené odpovědi rozdělené na ČR, Itálii, nevím a stejné se vždy vztahovaly na volbu lepšího stavu či nabídky těchto porovnávaných států například u bydlení, dopravy, občanské vybavenosti, potravin nebo životního prostředí. Respondenti volili odpovědi celkem u devíti kategorií. Výsledky znázorňují následující grafy.

Graf 17: Hodnocení nabídky bydlení

ZDROJ: Vlastní zpracování

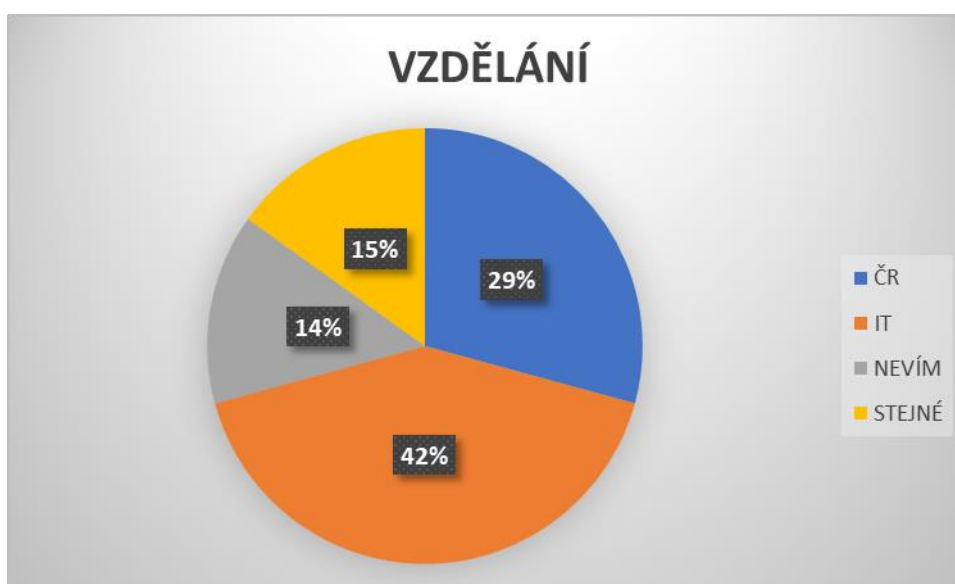
V hodnocení úrovně nabídky bydlení je na tom dle respondentů lépe Itálie. Tu uvedlo i 30 % žen. V závěsu je hodnocení „v obou zemích stejná“, tj. 26 % (z žen 27 %) a následuje ČR s 25 % (24 % žen). Jedenáct osob (z toho 9 žen) nedokázalo zvolit jednu zemi jako lepší.

Graf 18: Hodnocení nabídky práce

ZDROJ: Vlastní zpracování

Druhá kategorie doplňuje otázku „Ve které zemi je snadnější nalézt práci?“, která již byla uvedena. Graf zaměřený na nabídku práce zobrazuje opět převahu České republiky. Ženy hodnotily nabídku velmi podobně, a to 87 % z nich. Itálie je s 3 % z celkového počtu a s 0 % žen na opačném konci hodnocení. Možnost „nevím“ zvolilo 12 % žen (4 ženy) a 6 % všech respondentů (6 osob). Stejně kvalitní nabídku práce v obou zemích vidí 5 % respondentů (5 osob) a jedna žena (3 %).

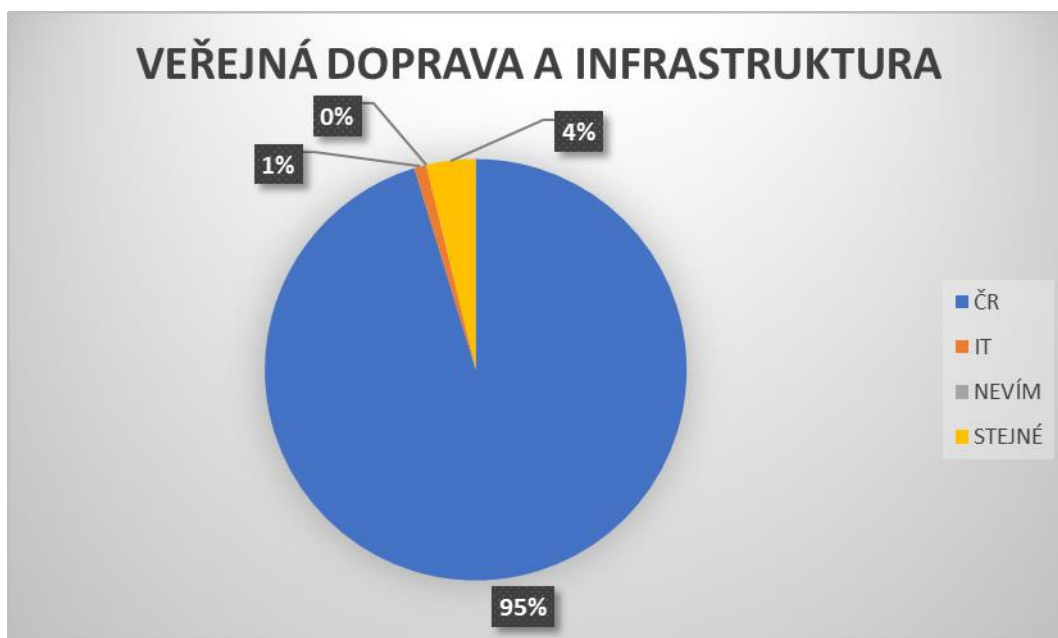

Graf 19: Hodnocení vzdělání

ZDROJ: Vlastní zpracování

Hodnocení vzdělání je vidět na tomto grafu. Jeho kvalita je dle respondentů lepší v Itálii, přičemž tuto možnost odpovědi zvolilo 42 % z nich a 39 % dotazovaných žen. Českou republiku vidí v tomto směru jako lepší 29 % (31 celkem) a 30 % žen (10 žen). Obě země jsou na tom stejně dle 15 % (16 celkem) a 21 % žen (7 žen). Vzdělání nedokázalo posoudit 14 % (15 celkem) a 3 ženy (9 % žen).

Veřejná doprava a infrastruktura byly velmi kladně hodnoceny nejen dle následujícího grafu, ale také nejčastěji zmiňované jako největší překvapení v pozitivním slova smyslu. Italové oceňují efektivnost, kvalitu a dochvilnost veřejné dopravy. Jelikož dotazovaní žijí v Praze nebo Brně, tak se veřejná doprava týká i metra.

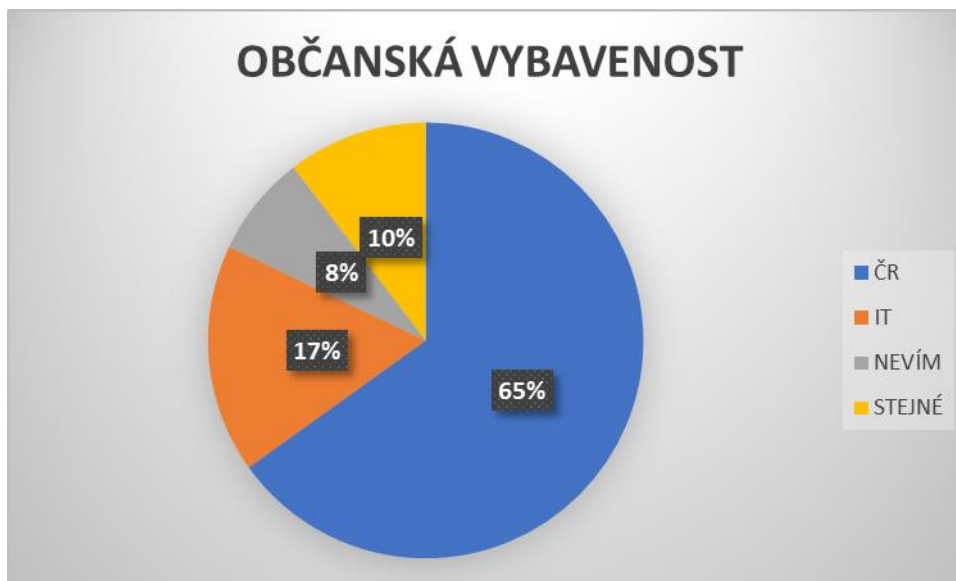

Graf 20: Hodnocení veřejné dopravy a infrastruktury

ZDROJ: Vlastní zpracování

Celých 95 % (z toho 94 % žen) jasně označuje Českou republiku jako zemi s lepší veřejnou dopravou a infrastrukturou. Infrastruktura je v tomto případě chápána jako dopravní, tj. síť silnic a dálnic. Pouze jeden muž si myslí, že je situace lepší v Itálii. Čtyři lidé vidí kvalitu stejně v obou zemích. Nikdo nevedl možnost „nevím“.

Občanská vybavenost čili služby, které zřizuje stát ve veřejném zájmu, např. sociální a zdravotní služby, kulturu, veřejné služby, je předmětem dalšího grafu.

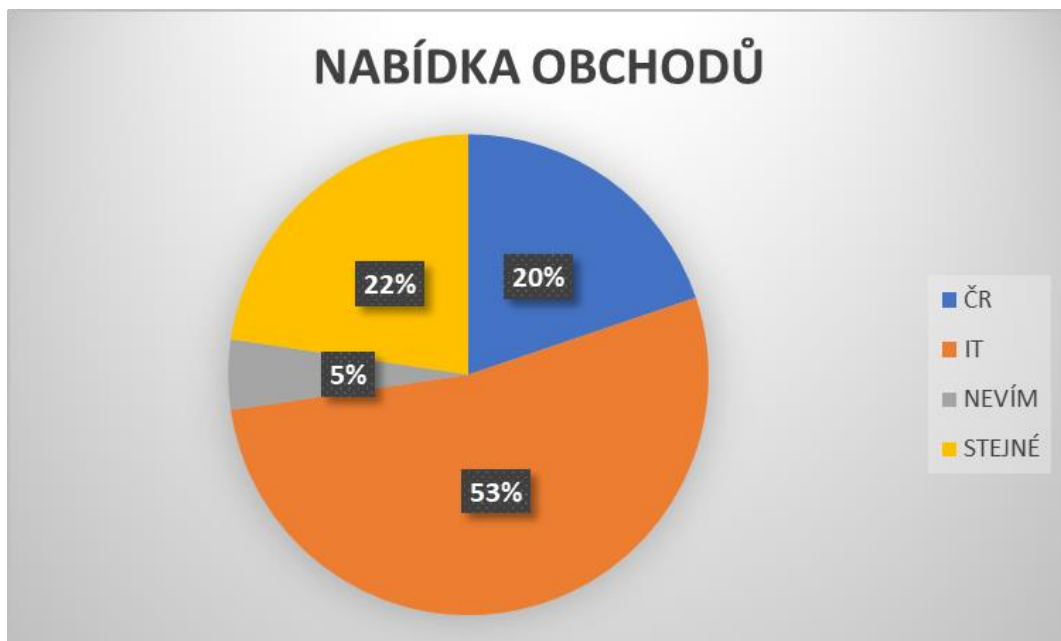

Graf 21: Hodnocení občanské vybavenosti

ZDROJ: Vlastní zpracování

Názor Italů se přiklání k České republice jako k zemi s lepší občanskou vybaveností. Kvalita služeb byla často zmiňována i v dalších částech dotazníku. Modrá část grafu zastupuje 69 dotazovaných, z toho 23 žen, kterých je 70 % z celkového počtu žen. Itálii jako lepší vidí v tomto ohledu 18 osob (z toho 3 ženy). Obě země stejně hodnotí 11 Italů a 2 Italky. Zbývající část grafu tvoří odpověď „nevím“ s 8 osobami, z toho 5 ženami.

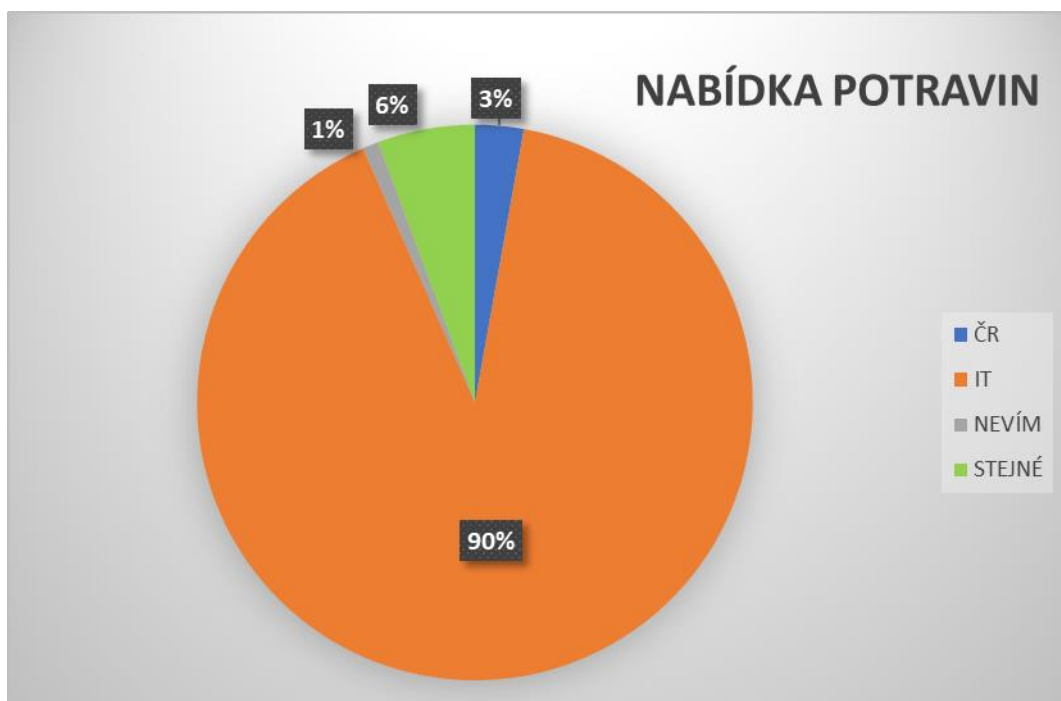
Následující tři grafy se týkají obchodů a nabídky zboží. Z této sekce vychází Itálie jako lepší.

Graf 22: Hodnocení nabídky obchodů

ZDROJ: Vlastní zpracování

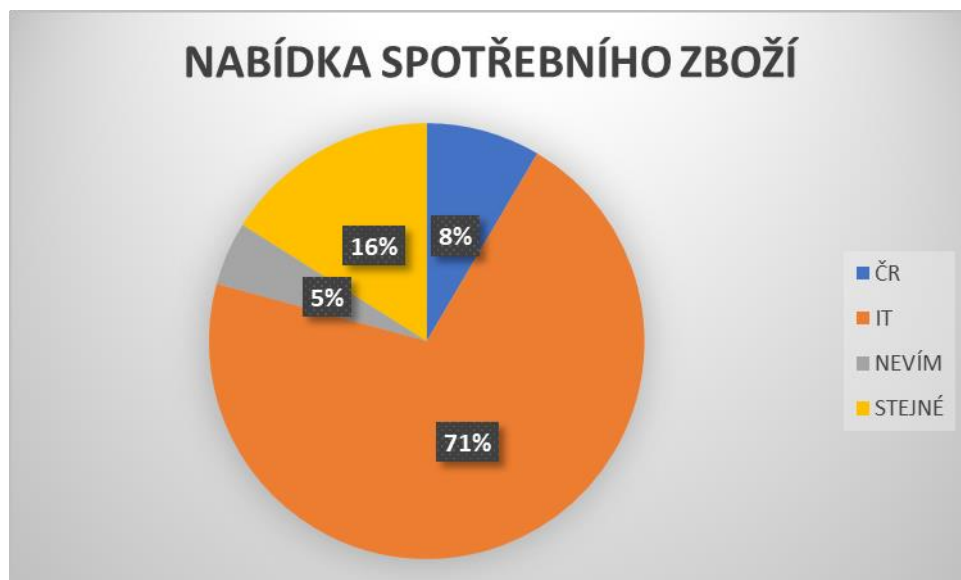
Lepší celkovou nabídku obchodů vidí Italové ve své domovině. Celkem 56 osob a 39 % žen. Stejná nabídka je podle 24 respondentů a 27 % žen. Česká republika nabízí lepší obchody dle 21 respondentů a také 27 % žen. Možnost „nevím“ uvedlo 5 Italů.

Graf 23: Hodnocení nabídky potravin

ZDROJ: Vlastní zpracování

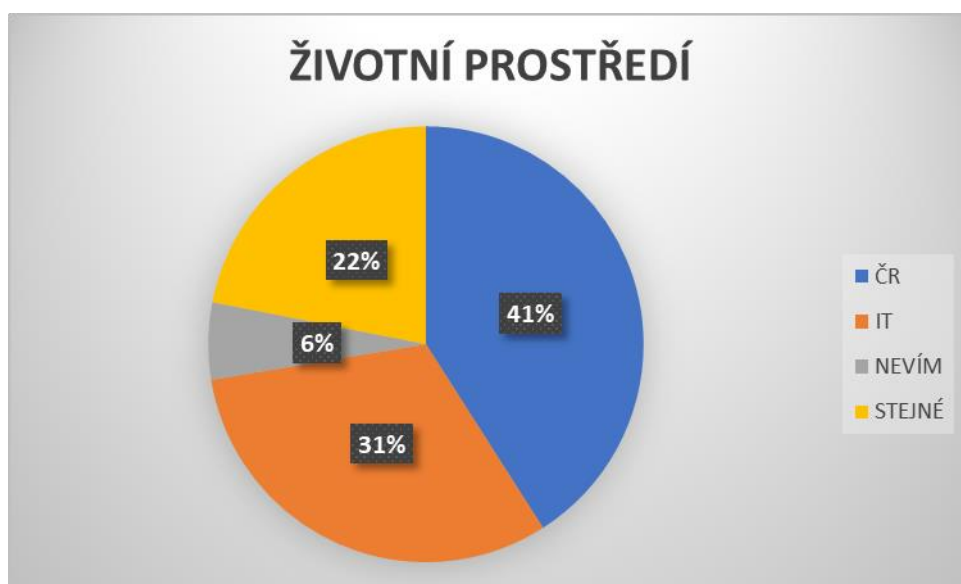
V nabídce potravin rozhodně vede Itálie, kdy ji uvedlo jako lepší 96 respondentů a z toho 30 žen (91 %). Jen 10 si tedy myslí něco jiného, a to že stejná kvalita v obou zemích je dle 6 osob (1 ženy), v České republice dle 3 Italů (2 ženy) a „nevím“ se rozhodl odpovědět 1 muž.

Graf 24: Hodnocení nabídky spotřebního zboží

ZDROJ: Vlastní zpracování

Co se týče nabídky spotřebního zboží, kterým se myslí ostatní zboží mimo potravin, tak většinu hlasů má opět Itálie. Celkem tedy 75 a z žen 67 % (22 žen). Dle 17 osob a 18 % žen (6 žen) je nabídka stejná. V České republice pak podle 9 dotazovaných a 3 žen (9 % z žen). „Nevím“ uvedlo 5 osob.

Graf 25: Hodnocení životního prostředí

ZDROJ: Vlastní zpracování

Poslední bylo hodnoceno životní prostředí. Lepší v České republice je dle 43 dotázaných, z toho 14 žen (42 % z žen). Stejně podle 33 % žen (11 žen) a 23 všech. V Itálii dle 33 osob a z toho 33 % žen (11 žen). Ani jednu ze zemí neuvedlo 6 osob (3 muži a 3 ženy).

Italové často v otevřených otázkách opakovali, že jsou v České republice spokojení, dokonce někteří nadměru spokojení, a z jakých důvodů. Uvedené grafy toto odrážejí.

Otázka: Jaká věc je na České republice nejhorší?

Edoardo C.: „Nevím, možná to, že tu není moře. Ale pro mě to není důležité. Nevidím na České republice špatné věci, ale mám trochu pohled cizince. Například znám trochu politickou situaci v ČR, ale ne moc dobře, takže nemůžu říct, jestli je pozitivní, nebo negativní. Zním trochu ekonomickou situaci, ale taky ne moc dobře, takže nevím, zda tu jsou problémy. Můj pohled je myslím vnější. Ne jako turisty, ale jako osoby, které tu žijí, ale nemá hluboké znalosti o ČR.“

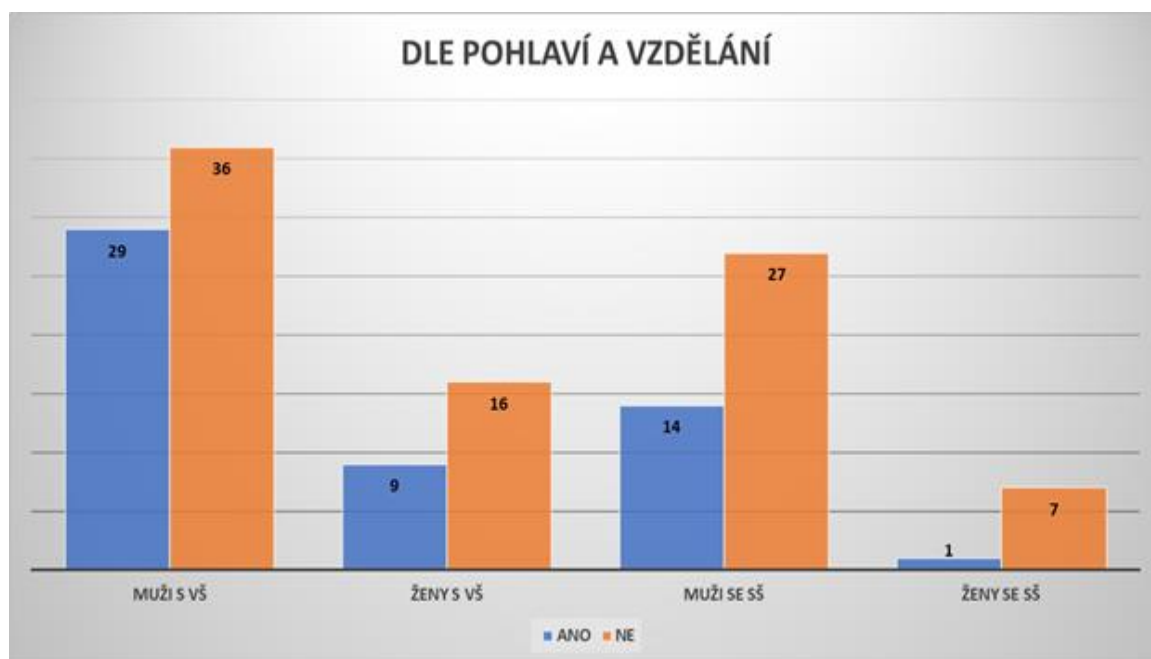
Claudia: „Popravdě hodně jsem slyšela mluvit o rasismu vůči cizincům, ale sama jsem ho nepocítila. Setkala jsem se s bariérou v české legislativě. Jsem občanka Italské republiky a musím dodržovat italské zákony, žiji ale tady, a tak se musím řídit i těmi českými. Měla by v tom být vzájemná výměna. Měla jsem totiž problém s určením otcovství mé dcery. V Itálii stále existuje zákonná rozluka v manželství, ale to neznamena automatický rozvod. V Itálii je tato rozluka a po pěti letech dochází k rozvodu. V tomto období je ale možné legálně žít odděleně jak kdo chce. Tohle v ČR není, existuje pouze rozvod. Pro české úřady byl tedy můj ex manžel automaticky také otcem mého dítěte. Musela jsem dokládat u soudu, kdo je pravým biologickým otcem. Myslím, že by měli být vůči tomuhle vstřícní, protože tady bydlím, platím tu daně, pracuji tady, respektuji zákony. Ale tohle byl jediný problém, který jsem za 7 let měla.“

Edoardo M.: „Těžká otázka. Můžu zmínit jednoduché věci. Dálnice jsou velmi špatné, železnice by to chtělo rychlejší, silnice lepší. Ale kromě toho nevidím negativní věci. Praha nemá problémy, je to krásné, bezpečné a levné město, pokud nejsi na Staroměstském náměstí. Ale neznám třeba Ústí na Labem, Most, Teplice, nevím, jaká je situace tam.“

5.3.3. Možnost reemigrace

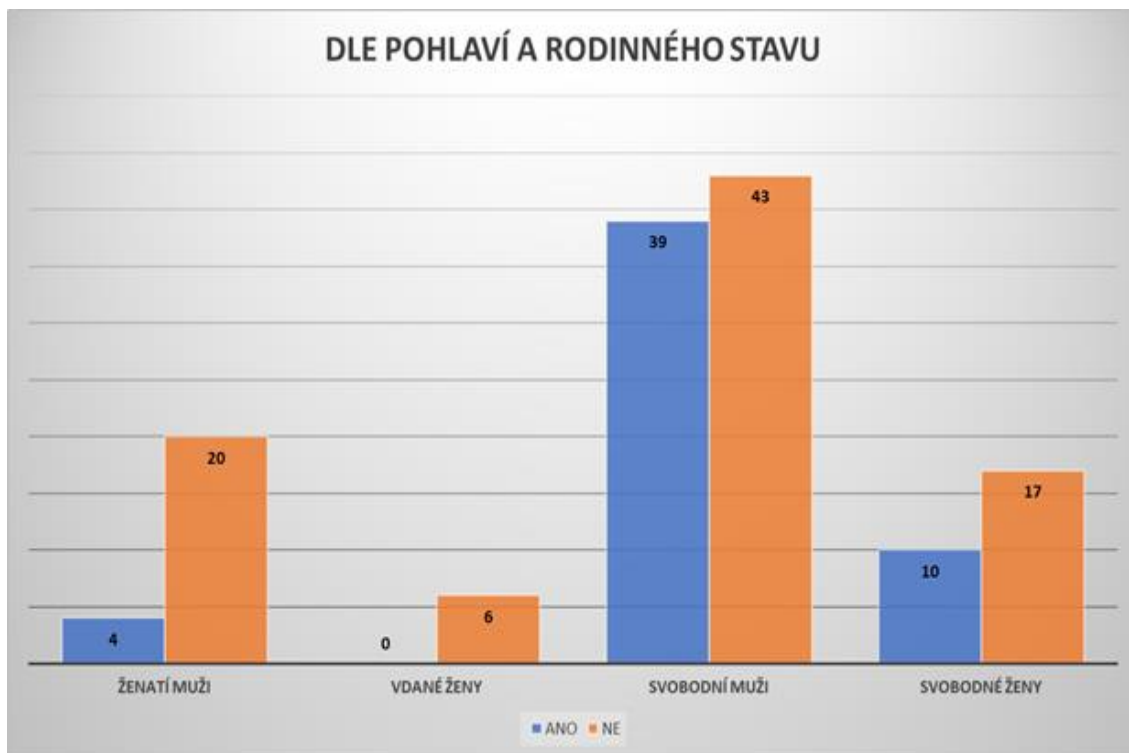
Otázka reemigrace je skutečně v případě Italů na místě, jelikož jsou známými patrioty. Chybí jim teplé počasí, moře, italské jídlo, kultura, širší rodina i typický italský charakter. Pokud respondenti uvedli, že se plánují vrátit se zpět do Itálie, tak ve většině případů byly tyto plány dalekou budoucností. Velmi rádi by se totiž do Itálie vrátili na důchod. Také velmi často uváděli svou rodinu jako důvod k návratu. Naopak Italové, kteří uvedli, že zpět do Itálie nechtějí, následně sdělili, že se v České republice mají velmi dobře, až nad poměry, nebo nevidí v Itálii žádné zlepšení v oblasti sociální, ekonomické ani politické. Zdá se, že italští emigranti jsou se svou rodnou zemí svázáni hlavně svými kořeny v podobě rodiny a s Českou republikou díky vyšší životní úrovni.

Následující grafy sledují proměny názoru na reemigraci dle pohlaví, vzdělání a rodinného stavu. Italové, kteří založili v České republice rodinu, zároveň uvádějí své potomky jako důvod, proč chtějí zůstat. Z grafů vyčteme i celkový počet mužů, kteří uvedli, že se plánují vrátit, a to 33 z nich, a kteří nechtějí a to 40 z nich. U žen to je 10 pro vrácení se a 23 pro setrvání.

Graf 26: Možnost reemigrace respondentů dle pohlaví a vzdělání

ZDROJ: Vlastní zpracování

Graf 27: Možnost reemigrace respondentů dle rodinného stavu

Průměrný věk svobodných Italů, kteří se chystají v budoucnu vrátit, je 34 let. U žen je průměrný věk 27 let. Průměrný věk těch, kteří odpověděli „ne“ je 34 let, u žen 32 let.

Otázka: Pokud by se ekonomická/sociální/politická situace zlepšila, byl by to důvod pro masivní reemigraci?

Edoardo C.: „Myslím, že rozhodně ano. Myslím, že spousta Italů je šťastných, že jsou teď tady, daleko od Itálie, kvůli politické a ekonomické situaci. Ale pokud by se situace změnila, to znamená politika by byla pozitivnější a stabilnější, ekonomika silnější a bylo by jednodušší najít si práci, myslím, že by měla Itálie zpětnou migraci. Italové milují Itálii a jsou tedy šťastní, když jsou v Itálii.“

Claudia: „To nevím. Někdo se určitě může vrátit, ale to není můj případ. Neodešla jsem kvůli politice.“

Edoardo M.: „Tři ze čtyř Italů se chtějí vrátit. Já osobně ne. Neměl jsem problém s prací, ale zvolil jsem si tento život. Pokud by se snížily daně, velké firmy jako je Google, Amazon, Expedia, šly pracovat do Itálie a daly práci v Itálii, snížila by se byrokracie, stalo by se něco, co by přitáhlo lidi a peníze do Itálie. Tak by se mnoho Italů vrátilo do Itálie.“

6. DISKUSE A ZÁVĚR

Bakalářská práce ukázala pohled na Italy žijící v České republice a na jejich integraci do české společnosti.

Výzkum práce odpověděl na výzkumné otázky. V první řadě objasnil důvody imigrace Italů do České republiky. Na prvním místě to jsou ekonomické důvody. Itálie bojuje s vysokou nezaměstnaností. Česká republika je naopak na druhé straně spektra míry nezaměstnanosti v EU. Italové hodnotí negativně nejen ekonomiku Itálie, ale také politiku. Pro mnohé z nich je politika zdrojem všech ostatních problémů, které Itálii trápí. Pro mladé Italy ale není primární motivací k migraci nalezení práce, ale spíše získání zkušeností, které díky dostupnému cestování mají.

Integrační proces Italů se v první řadě odvíjí od znalosti českého jazyka. Bez této znalosti je sice možné v České republice bez problémů žít, ale není možné se integrovat do společnosti. Pro případy, kdy je čeština stěžejní, často využívají Čechy jako překladatele a tlumočníky do italského jazyka.

Český jazyk s sebou přináší i českou kulturu a sociální kontakt s Čechy a boří bariéry, předsudky a nepochopení. Dotazovaní přiznávají své nedostatky v ovládnutí českého jazyka, což jim brání v úspěšné integraci. Jejich hodnocení poukazuje na důležitost češtiny mnohdy i v každodenním životě. Druhou překážkou může být jejich národní hrdost, která je všem Italům společná a která může být důvodem proč jsou vůči české kultuře trochu uzavření. Někteří Italové nemají dostatečnou motivaci k tomu, aby se česky učili, protože svůj pobyt vnímají jako krátkodobý, nebo se ještě nesetkali se situací, kdy byla znalost češtiny natolik významná. Situaci by mohly změnit bezplatné kurzy českého jazyka. Navázaný výzkum by se mohl zaměřovat na účinnost jazykových kurzů pro Italy nebo na zkoumání Italů přímo v italské komunitě.

Segment české společnosti, který Italy zná, má dobrý přehled jak o integraci Italů, tak o jejich jazykové situaci. Zároveň považuje znalost češtiny za důležitou pro integraci do české společnosti. Obě strany si uvědomují, že bez určité úrovně jazyka není možná asimilace. Tato skutečnost ovšem nemá za důsledek větší propojenost vztahů v italské komunitě. Není vzácné, že se Italové komunity straní a necítí se být její součástí.

Co se týče hodnocení ekonomických aspektů, u Italů vede Česká republika ve všech kategoriích kromě obchodů a nabídky v nich. Tomuto jevu můžeme přikládat fakt, že italská

kuchyně je odlišná, a tak zboží, na které jsou Italové zvyklí, a na jejichž kvalitu mají vyšší požadavky, v českém obchodě nenaleznou.

Získané informace proto jasně ukazují na znalost českého jazyka jako na faktor, který míru asimilace Italů nejvíce ovlivňuje.

7. Seznam literatury a zdrojů

- Allegati socio-statistici e bibliografici: Parte quinta* [online]. Fondazione Migrantes – Organismo della Conferenza Episcopale Italiana, 2019 [cit. 2019-1-30]. Dostupné z: https://www.migrantes.it/wp-content/uploads/sites/50/2019/10/RIM_2019_datistatistici.pdf
- BARŠOVÁ, Andrea a Pavel BARŠA. *Přistěhovalectví a liberální stát: imigrační a integrační politiky v USA, západní Evropě a Česku*. Brno: Masarykova univerzita, Mezinárodní politologický ústav, 2005. ISBN 80-210-3875-6.
- BENIČÁKOVÁ, Jana. Italský vzdělávací systém. *Národní informační centrum pro mládež* [online]. 9.3.2018 [cit. 2020-01-30]. Dostupné z: <http://www.icm.cz/italsky-vzdelavaci-system>
- BERRY, J., W. (1997). *Immigration, Acculturation, and Adaptation*. *Applied Psychology: An international review*, 46, 5 – 68.
- BLENGINO, Vanni. *La Babele nella pampa: l'immigrante italiano nell'immaginario argentino*. Reggio Emilia, Italia: Diabasis, c2005. ISBN 8881033372.
- CISEI - *Centro Internazionale Studi Emigrazione Italiana* [online]. Janov: CISEI, ©CopyrightCisei2006-2015 [cit. 2020-02-23]. Dostupné z: <http://www.ciseionline.it/portomondo/default.asp?err=1>
- Český statistický úřad [online] ČSÚ: ©2020 [cit. 2019-1-30]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/domov>
- Český statistický úřad [online] ČSÚ: ©2020 [cit. 2019-1-30]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/domov>
- DAŘIČKOVÁ, Eva. *Italská komunita v Argentině*. Praha, 2007. Diplomová práce. Univerzita Karlova. Fakulta filozofická. Středisko ibero-amerikanistických studií.
- DEL BOCA, Daniela; VENTURINI, Alessandra. *Italian migration: What do we know*, 2003, 303-336. IZA Discussion Paper No. 938. Available at SSRN: <https://ssrn.com/abstract=475021>
- DEMUTH, A. (2000): *Some Conceptual Thoughts on Migration Research*. In: Agozino, B. (ed.): *Theoretical and Methodological Issues in Migration Research*. Ashgate Publishing Ltd., Aldershot, pp. 21-58.
- DRBOHLAV, Dušan, 2010. *Migrace a (i)migranti v Česku. Kdo jsme. Odkud přicházíme, kam jdeme?* Praha: SLON. ISBN 978-80-7419-039-1
- DRBOHLAV, Dušan; UHEREK, Zdeněk. Reflexe migračních teorií. In: *Geografie – Sborník České geografické společnosti*, 2007, 112.2: 125-141.

- Eurostat [online]. [cit. 2020-02-01]. Dostupné z:
https://www.google.com/publicdata/explore?ds=z8o7pt6rd5uqa6_&met_y=unemployment_rate&idim=country:cz:sk:hu&fdim_y=seasonality:sa&hl=cs&dl=cs
- GABAL, Ivan a kol. *Etnické menšiny ve střední Evropě: konflikt nebo integrace*. Praha: G plus G, 1999, s.77 – 79. ISBN 80-86103-23-4.
- HENIG, David. Migrace. *Antropowebzin* [online]. 2007, **2007**(2-3), 7 [cit. 2020-02-16]. ISSN 1801-8807. Dostupné z: <http://www.antropoweb.cz/cs/migrace>
- HOJDA, Zdeněk, Marta OTTLOVÁ a Roman PRAHL, ed. *Naše Itálie: stará i mladá Itálie v české kultuře 19. století: sborník příspěvků z 31. ročníku symposia k problematice 19. století: Plzeň, 24.-26. února 2011*. Praha: Academia, 2012. ISBN 978-80-200-2032-1
- Itálie stojí před hlubokou krizí – !Argument. !Argument – Nezávislý, český a slovenský analytický a komentátorský web [online]. Copyright © 2017 [cit. 19.02.2020]. Dostupné z: <http://casopisargument.cz/2020/02/19/italie-stoji-pred-hlubokou-krizi/>
- Italové v Praze vaří speciality, kupují domy. A pořádají maraton | E15.cz. *E15.cz - Byznys, politika, ekonomika, finance, události* [online]. Copyright © 2001 [cit. 16.02.2020]. Dostupné z: <https://www.e15.cz/magazin/italove-v-praze-vari-speciality-kupuji-domy-a-poradaji-maraton-848864>
- KALIBOVÁ, Květa, Zdeněk PAVLÍK a Alena VODÁKOVÁ, 1993. *Demografie (nejen) pro demografy*. 1. vyd. Praha: Sociologické nakladatelství (SLON) a Sociologický ústav AV ČR, 125 s. ISBN 80-901424-2-7.
- KROTKÝ, Jan. Odliv a příliv mozků: 4) Teoretické pojmy. *ENCYKLOPEDIIE MIGRACE* [online]. ENCYKLOPEDIIE.ORG, 2017 [cit. 2020-02-16]. Dostupné z: <https://www.encyclopediaofmigration.org/odliv-a-priliv-mozku/>
- KULU-GLASGOW, I. (1992): *Motives and Social networks of International Migration within the Context of the Systems Approach: A Literature Review*. 1992/Working paper 3. Netherlands Interdisciplinary Demographic Institute, Den Haag.
- La Voce d'Italia. *Gli italiani nella Repubblica Ceca* - La Voce d'Italia - Il quotidiano degli Italiani in Venezuela [online] 17.1.2006[cit. 16.02.2020]. Dostupné z: <https://voce.com.ve/2006/01/17/7795/gli-italiani-nella-repubblica-ceca/>
- LEE, E. S. (1969): *A Theory of Migration*. In: Jackson, J. A. (ed.): *Migration*. Cambridge University Press, London, Cambridge
- LEE, J. J. & KIM, D. (2010). *Brain Gain or Brain Circulation? US Doctoral Recipients Returning to South Korea*. *High Education*, 59(5): 627-643.
- LOUNEK, Vítězslav, KOBES, Tomáš. Melting pot: 4) Teoretické pojmy. *ENCYKLOPEDIIE MIGRACE* [online]. ENCYKLOPEDIIE.ORG, 2017 [cit. 2020-02-16]. Dostupné z: <https://www.encyclopediaofmigration.org/melting-pot/>

- LOUNEK, Vítězslav, KOBES, Tomáš. Multikulturalismus vs. Melting pot: 4) Teoretické pojmy. *ENCYKLOPEDIIE MIGRACE* [online]. ENCYKLOPEDIIE.ORG, 2017 [cit. 2020-02-16]. Dostupné z: <https://www.encyclopediaofmigration.org/multikulturalismus-vs-melting-pot/>
- LOUNEK, Vítězslav, KOBES, Tomáš. Segregace: 4) Teoretické pojmy. *ENCYKLOPEDIIE MIGRACE* [online]. ENCYKLOPEDIIE.ORG, 2017 [cit. 2020-02-16]. Dostupné z: <https://www.encyclopediaofmigration.org/segregace/>
- MANCINO, Davide. Gli italiani all'estero: quanti sono, dove sono andati e quando sono partiti. *Il Sole 24 Ore* [online]. Milano: Il Sole 24 ORE S.p.A., 15.11.2019 [cit. 2020-01-30]. Dostupné z: <https://www.infodata.ilsole24ore.com/2019/11/15/gli-italiani-allester/>
- Migrace v rozšířené Evropě - Migration in an Enlarged Europe: Konference na Pražském Hradě*. Praha: British Council a Ústav mezinárodních vztahů, 2002.
- Migrace v rozšířené Evropě: konference na Pražském hradě 12.-14. září 2002*. Praha: Ústav mezinárodních vztahů, 2002. Dostupné také z: https://www.gac.cz/userfiles/File/nase_prace_vystupy/GAC_migr_migrace_vrozsirene_Evropy.pdf?langSEO=en&parentSEO=documents&midSEO=nase_prace_vystupy&submidSEO=GAC_migr_migrace_vrozsirene_Evropy.pdf
- Mladí Italové odcházejí ze země. Na vině je trh práce a ekonomika – !Argument. !Argument – *Nezávislý, český a slovenský analytický a komentátorský web* [online]. Copyright © 2017 [cit. 16.02.2020]. Dostupné z: <http://casopisargument.cz/2017/11/15/mladi-italove-odchazeji-ze-zeme-na-vine-je-trh-prace-a-ekonomika/>
- MONTICELLI, Giuseppe Lucrezio. Italian Emigration: Basic Characteristic and Trends with Special Reference to the Last Twenty Years. *The International Migration Review* [online], vol.1, no. 3, 1967, pp. 10-24. *JSTOR*, [cit. 23.2.2020]. DOI: 10.2307/3002737, ISSN 0197-9183. Dostupné z: www.jstor.org/stable/3002737.
- MOREE, Dana. Integrace: 4) Teoretické pojmy. *ENCYKLOPEDIIE MIGRACE* [online]. ENCYKLOPEDIIE.ORG, 2017 [cit. 2020-02-16]. Dostupné z: <https://www.encyclopediaofmigration.org/integrace/>
- NEKVAPIL, Jiří, Marián SLOBODA a Peter WAGNER. *Mnohojazyčnost v České republice: základní informace = Multilingualism in the Czech Republic : basic information*. Praha: NLN, Nakladatelství Lidové noviny, 2009. ISBN 978-80-7106-581-4.
- PETERSEN, W. (1970): *A General Typology of Migration*. In: Jansen, C. J. (ed.): *Readings in the Sociology of Migration*. Pergamon Press, Oxford, pp. 49-67.

- PIARELLI, Andreas, 2018 [audiovizuální záznam rozhovoru]. In: Italové jsou frustrováni, na některých místech až 50 % mladých nemá práci, říká italský novinář | Radiožurnál. *Český rozhlas Radiožurnál* [online]. Copyright © 1997 [cit. 16.02.2020]. Dostupné z: <https://radiozurnal.rozhlas.cz/italove-jsou-frustrovani-na-nekterych-mistech-az-50-mladych-nema-praci-rika-7180802>
- PORTALUPPI, Marco. *Tra l'Appennino e l'America. Una rete di affari lungo il XIX secolo: (Dal porto al Mondo)*. Reggio Emilia: Edizioni Diabasis, 2011. ISBN 8881037599. Dostupné také z: https://issuu.com/diabasisedizioni/docs/dall_appennino_all_america_-_anteprima
- PROCHÁZKOVÁ ILINITCHI, Cristina. Selected Migration Theories and their Importance on Drawing Migration Policies. *Acta Oeconomica Pragensia* [online]. 2010, **18**(6), 3-26 [cit. 2020-02-16]. DOI: 10.18267/j.aop.319. ISSN 05723043. Dostupné z: <http://aop.vse.cz/doi/10.18267/j.aop.319.html>
- RAVENSTEIN, E. G. 1885. The Laws of Migration. *Journal of the Statistical Society of London* 48:167-235.
- ROTONDI, Giuliana. *Storia dell'emigrazione italiana* - Focus.it. Notizie, foto, video di Scienza, Animali, Ambiente e Tecnologia - Focus.it [online]. Copyright © Mondadori Scienza S.p.A. [cit. 23.02.2020]. Dostupné z: <https://www.focus.it/cultura/storia/migranti-storia-emigrazione-italiana>
- Studijní opora, c2017. *Univerzitní informační systém Mendelovy univerzity v Brně* [online]. Praha: Mendelova univerzita v Brně [cit. 2020-02-16]. Dostupné z: https://is.mendelu.cz/eknihovna/opory/zobraz_cast.pl?cast=63495
- ŠIŠKOVÁ, Tatjana, 2001. Menšiny a migranti v České republice. Praha: Portál. ISBN 80-7178-648-9.
- TOMASI, Silvano M.; ENGEL, Madeline H. *The Italian Experience in the United States*. 1970.
- Vivere e lavorare a Praga: è facile! - IL PORTALE DEGLI ITALIANI EMIGRATI. *IL PORTALE DEGLI ITALIANI EMIGRATI* - [online]. Copyright © 2019 All rights reserved. [cit. 16.02.2020]. Dostupné z: <https://italianiemigrati.com/vivere-e-lavorare-a-praga-e-facile/>

Přílohy

Příloha č.1: Dotazníkové otázky v plném znění pro Italy žijící v České republice

1. POHLAVÍ
 - a. Muž
 - b. Žena
2. VĚK
3. NEJVYŠŠÍ DOSAŽENÉ VZDĚLÁNÍ
4. OBOR
5. NYNĚJŠÍ ZAMĚSTNÁNÍ (POZICE)
6. POČET ČLENŮ DOMÁCNOSTI
 - a. Dospělé osoby:
 - b. Děti:
7. DŮVOD K PŘESTĚHOVÁNÍ
 - a. Vzdělání
 - b. Práce
 - c. Rodina
 - d. Jiné:
8. ROK PŘISTĚHOVÁNÍ DO ČESKÉ REPUBLIKY
9. ZNALOST ČEŠTINY (1 – nejlepší, 5 – nejhorší)
 - a. Čtení
 - i. 1 2 3 4 5
 - b. Psaní
 - i. 1 2 3 4 5
 - c. Mluvení
 - i. 1 2 3 4 5
 - d. Porozumění
 - i. 1 2 3 4 5

10. KDY JE PRO VÁS ZNALOST ČEŠTINY DŮLEŽITÁ? (1 – nejvíce, 5 nejméně)

- a. V práci
 - i. 1 2 3 4 5
- b. V obchodě
 - i. 1 2 3 4 5
- c. Na úřadě
 - i. 1 2 3 4 5
- d. S jinými lidmi
 - i. 1 2 3 4 5

11. KDE JE VĚTŠÍ ŠANCE NA PRACOVNÍM TRHU

- a. V České republice
- b. V Itálii
- c. Šance je stejně dobrá
- d. Šance je stejně špatná
- e. Nedokážu posoudit

12. KDE JSOU VYŠŠÍ MZDY?

- a. V České republice
- b. V Itálii
- c. Stejně vysoké
- d. Nedokážu posoudit

13. KDE JSOU VYŠŠÍ ŽIVOTNÍ NÁKLADY?

- a. V České republice
- b. V Itálii
- c. Stejně vysoké
- d. Nedokážu posoudit

14. KDE „JE LEPŠÍ“?

- a. Dostupnost bydlení
 - i. Česká republika
 - ii. Itálie
 - iii. Stejně
 - iv. Nevím
- b. Dostupnost práce
 - i. Česká republika
 - ii. Itálie
 - iii. Stejně
 - iv. Nevím

- c. Dostupnost vzdělání
 - i. Česká republika
 - ii. Itálie
 - iii. Stejně
 - iv. Nevím

- d. Dopravní obslužnost
 - i. Česká republika
 - ii. Itálie
 - iii. Stejně
 - iv. Nevím

- e. Občanské vybavení
 - i. Česká republika
 - ii. Itálie
 - iii. Stejně
 - iv. Nevím

- f. Výběr obchodů
 - i. Česká republika
 - ii. Itálie
 - iii. Stejně
 - iv. Nevím

- g. Výběr potravin
 - i. Česká republika
 - ii. Itálie
 - iii. Stejně
 - iv. Nevím

- h. Výběr spotřebního zboží
 - i. Česká republika
 - ii. Itálie
 - iii. Stejně
 - iv. Nevím

- i. Životní prostředí
 - i. Česká republika
 - ii. Itálie
 - iii. Stejně
 - iv. Nevím

15. CO JE ZDE PRO VÁS NEJTĚŽŠÍ?

16. CO BYLO NEJVĚTŠÍM PŘEKVAPENÍM?

17. PLÁNUJETE SE VRÁTIT ZPĚT DO ITÁLIE?

a. ANO

i. KDY?

b. NE

i. PROČ

Příloha č.2: Dotazníkové otázky pro Čechy, kteří jsou s Italy v kontaktu.

1. ZNÁTE ITALY ŽIJÍCÍ V ČESKÉ REPUBLICCE?
 - a. ANO
 - b. NE

2. KOLIK ITALŮ V ČR ŽIJE?
 - a. V řádu stovek
 - b. V řádu tisíců
 - c. V řádu desetitisíců
 - d. V řádu statisíců
 - e. V řádu milionů

3. Z JAKÉHO DŮVODU Z ITÁLIE ODCHÁZEJÍ?
 - a. Práce
 - b. Rodina
 - c. Studium
 - d. Jiné

4. Z POHLEDU INTEGRACE JSOU ITALOVÉ DO ČESKÉ SPOLEČNOSTI
 - a. Plně asimilováni
 - b. Na úrovni multikulturalismu
 - c. Segregováni z vlastní iniciativy
 - d. Segregováni z iniciativy většiny

5. PANUJÍ V ČESKÉ SPOLEČNOSTI VŮČI ITALŮM XENOFOBNÍ ČI RASISTICKÉ NÁLADY?
 - a. ANO
 - b. NE

6. OVLÁDAJÍ ITALOVÉ ČESKÝ JAZYK
- a. ANO
 - b. NE
7. (odpověď na otázku č.6: NE) POVAŽUJETE TO ZA SPRÁVNÉ?
- a. ANO
 - b. NE
8. (odpověď na otázku č.6: NE) PROČ NEOVLÁDAJÍ JAZYK?
- a. Čeština je těžká
 - b. Nemají možnost se učit (např. neexistují kurzy)
 - c. Nejsou ochotni se učit
 - d. Češtinu k životu nepotřebují
9. POVAŽUJETE ZNALOST JAZYKA ZA DŮLEŽITOU PRO INTEGRACI?
- a. ANO
 - b. NE

SEZNAM GRAFŮ

Graf 1: Mapa osídlení italskými emigranty (prvních 25 zemí)	28
Graf 2: Procentuální zastoupení oblastí Itálie dle původu emigrantů	29
Graf 3: Procentuální zastoupení cizinců v ČR (prvních 5 národností)	32
Graf 4: Respondenti dle věku a pohlaví	34
Graf 5: Důvody respondentů k emigraci	35
Graf 6: Respondenti dle vzdělání.....	37
Graf 7: Vývoj míry nezaměstnanosti v ČR a IT (2010-2019) a počtu it. imigrantů v ČR..	38
Graf 8: Respondenti dle délky pobytu v ČR.....	40
Graf 9: Sebehodnocení znalosti českého jazyka: čtení	43
Graf 10: Sebehodnocení znalostí českého jazyka: psaný projev	43
Graf 11: Sebehodnocení znalosti českého jazyka: mluvený projev.....	44
Graf 12: Sebehodnocení znalosti českého jazyka: porozumění.....	44
Graf 13: Průměrné známky vůči délce pobytu v ČR	46
Graf 14: Důležitost znalosti ČJ vůči průměrným známkám.....	48
Graf 15: Graf odpovědí: Ve které zemi je snadnější nalézt práci?	55
Graf 16: Graf odpovědí: Ve které zemi jsou vyšší životní náklady?	56
Graf 17: Hodnocení nabídky bydlení.....	57
Graf 18: Hodnocení nabídky práce	58
Graf 19: Hodnocení vzdělání.....	58
Graf 20: Hodnocení veřejné dopravy a infrastruktury	59
Graf 21: Hodnocení občanské vybavenosti	60
Graf 22: Hodnocení nabídky obchodů	61
Graf 23: Hodnocení nabídky potravin.....	61
Graf 24: Hodnocení nabídky spotřebního zboží	62
Graf 25: Hodnocení životního prostředí.....	62
Graf 26: Možnost reemigrace respondentů dle pohlaví a vzdělání.....	64
Graf 27: Možnost reemigrace respondentů dle rodinného stavu	65

SEZNAM TABULEK

Tabulka 1: Počet Italů žijících v zahraničí (prvních 25 zemí).....	30
--	----

OBSAH

1. ÚVOD A CÍL PRÁCE	6
2. PŘEHLED POZNATKŮ Z LITERATURY	7
3. METODOLOGIE	13
4. TEORETICKÁ ČÁST	15
4.1. VYMEZENÍ POJMU MIGRACE	15
4.1.1. Teorie migrace	16
4.2. VYMEZENÍ POJMU INTEGRACE	22
4.2.1. Teorie integrace	23
5. PRAKTICKÁ ČÁST PRÁCE	25
5.1. Italská emigrace	25
5.1.1. Italští emigranti v zahraničí	28
5.2. Cizinci v České republice	31
5.2.1. Integrace cizinců v České republice	33
5.3. VLASTNÍ VÝZKUM – ITALOVÉ V ČESKÉ REPUBLICE	34
5.3.1. Integrace do české společnosti	42
5.3.2. Hodnocení aspektů života v ČR a v Itálii	55
5.3.3. Možnost reemigrace	64
6. DISKUSE A ZÁVĚR	66
7. SEZNAM LITERATURY A ZDROJŮ	68
PŘÍLOHY	72
SEZNAM GRAFŮ	78
SEZNAM TABULEK	78